ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE "NICOLAE IORGA"

STUDII ŞI MATERIALE

DE

ISTORIE MEDIE

VOL. XXX, 2012

S U M A R

Violeta BARBU, Gheorghe LAZĂR, Ovidiu OLAR, *Reforma monastică a domnului Matei Basarab* 9

CRUCIADA TÂRZIE ŞI ROMÂNII

Liviu CÎMPEANU, *Dan al II-lea, Sigismund de Luxemburg şi cruciada târzie. Un document inedit din arhiva Ordinului Teutonic* 55

Dumitru NĂSTASE, *Sfinţirea mănăstirii Argeş şi cruciada antiotomană* 77

FAMILIE ŞI PRACTICI SUCCESORALE

Mariana LAZĂR, *Testamente cantacuzine: succesiunea lui Gheorghe Cantacuzino şi a soţiei sale, Ruxandra* 119

Constanţa VINTILĂ-GHIŢULESCU, *„Spre bătrâneţe m-am povârnit": Diata marelui ban al Ţării Româneşti, Grigore Greceanu (1748)* 149

„Studii şi Materiale de Istorie Medie", vol. XXX, 2012, p. 1-430

REȚELE LOCALE DE PUTERE

Andrei TIMOTIN, *Vocație religioasă şi opoziție politică în Constantinopol în secolele IX-X. Cazul familiei Gouber* 169

Mária PAKUCS-WILLCOCKS, *Negustori din Imperiul Otoman în comerțul Sibiului, 1614-1623* 181

SURSE ŞI INSTRUMENTE DE LUCRU

Vladimir AGRIGOROAEI, Scriptor scribebat et pulcram puellam in mente tenebat*: la fin de l'inscription peinte de Dârjiu (1419)* 213

Andras KOVACS, *Arhondologia voievozilor Transilvaniei (1458-1526). Completări şi precizări* 223

***

ADDENDA ET CORRIGENDA 257

RECENZII ŞI NOTIȚE BIBLIOGRAFICE 275

Călători străini despre țările române. Supliment I, vol. întocmit de Ştefan Andreescu (coord.), Marian Coman, Alexandru Ciocîltan, Ileana Căzan, Nagy Pienaru, Ovidiu Cristea, Tatiana Cojocaru, Edit. Academiei Române, Bucureşti, 2011, 351 p.; Pr. Ion Andrei Gh. Țârlescu, *Catalogul Manuscriselor Greceşti din Biblioteca Națională a României*, Edit. Muzicală, Bucureşti, 2011, 242 p.; Arhim. Dr. Policarp Chițulescu, *Cărți din bibliotecile medievale româneşti păstrate în Biblioteca Sfântului Sinod,* Biblioteca Sfântului Sinod, Bucureşti, 2011, 80 p.; András W. Kovács, *Az erdélyi vármegyék középkori archontológiája* [Arhondologia medievală a comitatelor transilvănene], Cluj, 2010 (Erdélyi Tudományos Füzetek, vol. 263), 162 p.; Attila Zsoldos, *Magyarország világi archontológiája 1000-1301* [Arhondologia laică a Ungariei, 1000-1301], Budapest, MTA Történettudományi Intézete, 2011 (História könyvtár. Kronológiák, adattárak nr. 11), 382 p.; Richárd Horváth, *Itineraria regis Matthiae Corvini et reginae Beatricis de Aragonia* (*1458*–[*1476*]–*1490*), Budapest, MTA Történettudományi Intézete, 2011 (História könyvtár. Kronológiák, adattárak 12. – Subsidia ad historiam medii aevi Hungariae inquirendam 2.), 181 p.; Marco Polo, *Milione,* a cura di Valeria Bertolucci Pizzorusso, Milano, Gli Adelphi, 2008, p. XXII-761; Gabriel Custurea, Gabriel Talmațchi, *Repertoriul tezaurelor monetare din Dobrogea*, Edit. Ex

Ponto, Constanța, 2011, 417 p.; Mihai Maxim, *O istorie a relațiilor româno-otomane, cu documente noi din arhivele turceşti*, vol. I, *Perioada clasică (1400-1600)*, Edit. Istros, Brăila, 2012, 608 p.; Leslie Brubaker, *Inventing Byzantine Iconoclasm*, Edit. Bristol Classical Press, Londra, 2012, 134 p.; Ayşe Kayapınar, *Le* sancak *ottoman de Vidin du XVe à la fin du XVIe siècle*, Isis, Istanbul, 2011, 538 p.; Gheorghe I. Cantacuzino, *Începuturile oraşului Câmpulung şi curtea domnească. Aspecte ale civilizației urbane la Câmpulung*, Edit. Academiei Române, Bucureşti, 2011, 238 p.; *Mănăstirea Bizere*, I, ediția a II-a, revizuită şi adăugită, editori: Adrian Andrei Russu şi Ileana Burnichioiu, Edit. Mega, Cluj-Napoca, 2011, 136 p. + 49 pl.; Mariana Lazăr, *„Spre folosul acestei Sfinte Case". Constituirea şi evoluția domeniului mănăstirii Cotroceni (secolele XVII-XIX)*, Edit. Istros, Brăila, 2012, 420 p.; *Institutional Structures and Elites in Sălaj Region and in Transylvania in the 14th-18th Centuries*, ed. András W. Kovács, în *Transyvlanian review*, vol. XXI, suppl. no. 2, 2012, 252 p.; Emil Lupu, *Ctitori şi ctitorii la curbura Carpaților în veacurile XIV-XVIII*, Edit. Doxologia, Iaşi, 2011, 266 p. + 45 p. de anexe + 8 p. rez. în limba engleză + 52 pl. + 76 foto; Ana Dumitran, Elena-Daniela Cucui, Saveta-Florica Pop, Elena Popescu, *Stan zugravul*, Edit. Altip, Alba-Iulia, 2011, 108 p.; Daniela Luminița Lupu, *Tiparul şi cartea în Țara Românească între anii 1716 şi 1821*, indice general de Alexandrina Ioniță, Casa Editorială Demiurg, Iaşi, 2009, 613 p.; Ioan Maria Oros, *Dimensiuni ale culturii moderne în Țara Silvaniei (secolele XVII-XIX). Cărți şi proprietari*, Cuvânt înainte de Eva Mârza, Edit. Mega - Edit. Porolissum a Muzeului Județean de Istorie şi Artă Zalău, Zalău (Bibliotheca Musei Porolissensis XII), Cluj-Napoca, 2010, 353 p.+ facsimile, tabele; Ilker K. Bulunur, *Osmanlı dönemi Karadeniz ticaret tarihine katki: Akkirman gümrüğü (1505)* (Contribuție la istoria epocii otomane a comerțului Mării Negre: vama Akkermanului, 1505), în vol. *Omeljan Pritsak Armağanı. A tribute to Omeljan Pritsak*, ed. Prof. Dr. Mehmet Alpargu, Doç. Dr. Yücel Öztürk, Sakarya, 2007, p. 525-581; Iolanda Țighiliu, *Economia domanială. Creşterea animalelor în Țările Române (secolele XIV-XVII)*, Edit. Cetatea de Scaun, Târgovişte, 2009, 147 p.; *Relations entre les peoples de l'Europe Orientale et les chrétiens arabes au XVIIe siècle. Macarie III Ibn al-Zaim et Paul d'Alep. Actes du Ier Colloque international le 16 septembre 2011, Bucarest.* Textes réunis et présentés par Ioana Feodorov, Edit. Academiei Române, Bucureşti, 2012, 193 p.; Adrian Magina, *De la excludere la coabitare. Biserici tradiționale, Reformă şi Islam în Banat (1500-1700)*, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2011, 206 p.; *Ritual, Images, and Daily Life. The Medieval Perspective*. Ed. Gerhard Jaritz, Edit. LIT Verlag, Zürich şi Berlin, 2012, 247 p.; *Studies in honour of Professor Vassil Gjuzelev*, Bulgarian

Historical Foundation, Sofia, 2011, 782 p. [= "Bulgaria Mediaevalis", Vol. 2/2011]; Gernot Nussbächer, *Aus Urkunden und Chroniken. Beiträge zur siebenbürgischen Heimatkunde*, vol. 10, *Kreis Hermannstadt*, partea I, *A-Ha*, Edit. Aldus, Kronstadt, 2012, 255 p.; Ion Ţurcanu, *Descrierea Basarabiei. Teritoriul dintre Prut şi Nistru în evoluţie istorică (din primele secole ale mileniului II până la sfârşitul secolului al XX-lea),* Edit. Cartier, 2011, 379 p. + 37 p. rezumat în engleză + 38 p. indice de nume + XXXII pl.

CĂRŢI SOSITE LA REDACŢIE 357

IN MEMORIAM 363

INDICELE BIBLIOGRAFIC, vol. XXI (2003) – XXX (2012), întocmit de Marian COMAN 369

ABREVIERI 427

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE "NICOLAE IORGA"

STUDII ŞI MATERIALE

DE

ISTORIE MEDIE

VOL. XXX, 2012

SOMMAIRE

Violeta BARBU, Gheorghe LAZĂR, Ovidiu OLAR, *La reforme monastique du prince Mathieu Basarab*..... 9

LA CROISADE AU BAS MOYEN ÂGE ET LES ROUMAINS

Liviu CÎMPEANU, *Le prince Dan IIe, Sigismond de Luxembourg el la croisade au Bas Moyen Âge. Un document inédit de l'archive de l' Ordre Teutonique* 55

Dumitru NĂSTASE, *La consécration du monastère Argeş et la croisade anti-ottomane*..... 77

FAMILLE ET PRATIQUES DE SUCCESSION

Mariana LAZĂR, *Testaments de la famille Cantacuzène: la succession de Gheorghe Cantacuzène et de sa femme, Ruxandra* 119

Constanța VINTILĂ-GHIȚULESCU, *„Vers la vieillesse j'étais accablé": le testament du grand ban Grigore Greceanu (1748)* 149

„Studii şi Materiale de Istorie Medie", vol. XXX, 2012, p. 1-430

RESEAUX LOCAUX DU POUVOIR

Andrei TIMOTIN, *Vocation religieuse et opposition politique à Constantinople aux IXe-Xe siècles. Le cas de la famille Gouber* 169

Maria PAKUCS-WILLCOCKS, *Marchands de l'Empire Ottoman dans le commerce de la ville de Sibiu, 1614-1623*..... 181

SOURCES ET INSTRUMENTS AUXILIARES

Vladimir AGRIGOROAEI, Scriptor scribebat et pulcram puellam in mente tenebat: *la fin de l'inscription peinte de Dârjiu (1419)* 213

Andras KOVACS, *Répertoire des voïévodes de la Transylvanie (1458-1526). Mises à jour et précisions*..... 223

***

ADDENDA ET CORRIGENDA..... 257

COMPTES – RENDUS ET NOTES BIBLIOGRAPHIQUES 275

LIVRES REÇUS A LA REDACTION 357

IN MEMORIAM 363

INDEX, t. XXI (2003)- XXX (2012) (Marian COMAN) 369

ABREVIATIONS..... 427

ACADEMIA ROMÂNĂ

INSTITUTUL DE ISTORIE "NICOLAE IORGA"

STUDII ŞI MATERIALE

DE

ISTORIE MEDIE

VOL. XXX, 2012

CONTENTS

Violeta BARBU, Gheorghe LAZĂR, Ovidiu OLAR, *Matthew Basarab's Reform of the Monasteries* 9

ROMANIANS AND THE LATER CRUSADES

Liviu CÎMPEANU, *Dan II, Sigismund of Luxembourg and the Later Crusades. A New Document from the Archive of the Teutonic Order* 55

Dumitru NĂSTASE, *The Consecration of the Argeş Monastery and the Anti-Ottoman Crusade* 77

FAMILY AND INHERITANCE PRACTICES

Mariana LAZĂR, *Two Eighteenth-Century Wallachian Last Wills and Testaments. Gheorghe and Ruxandra Cantacuzène* 119

Constanța VINTILĂ-GHIȚULESCU, *"I am beginning to feel the burden of my years". Grigore Greceanu's last will and testament (1748)* 149

„Studii şi Materiale de Istorie Medie", vol. XXX, 2012, p. 1-430

LOCAL NETWORKS OF POWER

Andrei TIMOTIN**,** *Religious Calling and Political Opposition in Constantinople (9th and 10th centuries). A case study: the Gouber family* 169

Maria PAKUCS-WILLCOCKS, *Merchants from the Ottoman Empire in the Sibiu trade (1614-1623)* 181

PRIMARY SOURCES AND RESEARCH INSTRUMENTS

Vladimir AGRIGOROAIEI, Scriptor scribebat et pulcram puellam in mente tenebat. *The Painted Inscription from the Dârjiu Church (1419)* 213

Andras KOVACS, *Archontology of the Voivodes of Transylvania (1458-1526). Additions and Clarifications* 223

***

ADDENDA ET CORRIGENDA 257

BOOK REVIEWS 275

BOOKS RECEIVED BY THE EDITORS 357

IN MEMORIAM 363

INDEX, t. XXI (2003) – XXX (2012) (Marian COMAN) 369

ABREVIATIONS 427

ARHONDOLOGIA VOIEVOZILOR TRANSILVANIEI (1458-1526). COMPLETĂRI ŞI PRECIZĂRI[*]

András W. KOVÁCS[**]
wkovacsandras@eme.ro

Pentru elita politică a Transilvaniei medievale de după 1457 – prin această sintagmă ne referim la cei mai importanţi demnitari laici şi ecleziastici – lipsesc liste arhondologice complete[1]. Acest enunţ este din păcate valabil şi pentru voievozii Transilvaniei, demnitari numiţi în fruntea Transilvaniei de regii Ungariei[2]. În istoriografia română, istoricul clujean Francisc Pall (1911-1992) a fost cel care a publicat, în urmă cu mai bine de cincizeci de ani, în 1956, în primul volum de introducere al seriei *Documente privind istoria României*, o listă a voievozilor şi vicevoievozilor Transilvaniei până la anul 1541[3], data convenţională a sfârşitului Evului Mediu transilvan. La vremea redactării însă, nu a avut acces la fondurile de documente medievale ale Arhivei Naţionale Maghiare şi astfel, împotriva voinţei sale, lucrarea a rămas incompletă. Acesta este probabil şi motivul pentru care lista respectivă nu conţine decât menţiunea anilor extremi ai perioadei în care demnitarii au deţinut

[*] Cercetare finanţată prin proiectul "Ştiinţele socio-umaniste în contextul evoluţiei globalizate – dezvoltarea şi implementarea programului de studii şi cercetare postdoctorală", cod contract: POSDRU/89/1.5/S/61104, proiect finanţat din Fondul Social European prin programul Operaţional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.

[**] Cercet. postdoctoral, Academia Română, Institutul de Istorie "George Barițiu" din Cluj-Napoca.

[1] O arhondologie există pentru Ţara Românească şi Moldova: Nicolae Stoicescu, *Dicţionar al marilor dregători din Ţara Românească şi Moldova*, *sec*. *XIV-XVII*, Bucureşti, 1971.

[2] Ultima scurtă recapitulare a istoriografiei privind începuturile demnităţii de voievod al Transilvaniei: András W. Kovács, *Voievozi şi vicevoievozi ai Transilvaniei la conducerea comitatului Alba în Evul Mediu*, în „Annales Universitatis Apulensis. Series Historica", 15, 2011, nr. 1, p. 7-9.

[3] Francisc Pall, *Voievozii şi vicevoievozii Transilvaniei*, în **DIR**, *Introducere*, vol. I, Bucureşti, 1956, Anexa II, p. 497-505 [Pall, *Voievozii*].

funcţia, dar lipsesc şi referinţele la surse pentru perioada de după 1441. El a avut la îndemână mai ales fondurile arhivistice transilvănene[4], care conţineau documente medievale, colecţiile de documente tipărite, dar şi puţinele liste (incomplete) care au fost publicate anterior de istoriografia maghiară. Acestea din urmă sunt cele publicate de Mór Wertner (1849-1921)[5] şi Antal Pór (1834-1911)[6] pentru voievozi şi vicevoievozi, respectiv lista vicevoievozilor publicată de Iván Janits (1917-2006)[7]. Chiar şi astfel, lucrarea lui Pall a rămas pentru decenii cea mai bună arhondologie a voievozilor şi vicevoievozilor Transilvaniei, care acoperea întreaga perioadă a Evului Mediu[8]. După Pall, în anul 1970, Erik Fügedi (1916-1992) a fost cel care a mai publicat o listă arhondologică a voievozilor din secolul al XV-lea[9], ca o anexă a lucrării sale despre mobilitatea socială a aristocraţiei maghiare, dar această listă a rămas şi ea perfectibilă, după cum a atras atenţia András Kubinyi (1929-2007)[10]. Tot Kubinyi a publicat importante date despre cariera demnitarilor care au făcut parte din consiliile regale din timpul lui Matia şi a suveranilor din dinastia jagelloniană[11]. O altă listă (incompletă) a voievozilor Transilvaniei, pentru perioada 1003-1540, a fost redactată de László Szögi, însă fără

[4] **DIR**, *Introducere*, vol. I, Bucureşti, 1956, p. 58-61.

[5] Mór Wertner, *Észrevételek Pór Antal „Erdélyi vajdák" cz. czikkére*, „Erdélyi Múzeum", 10, 1893, p. 522-526; Moritz Wertner, *Die Wojwoden Siebenbürgens im Zeitalter der Árpáden. Urkundliche Richtigstellungen und Bestimmungen*, „Archiv des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde", 28, 1898, p. 41-74; idem, *Die Wojwoden Siebenbürgens im vierzehnten Jahrhundert*, „Archiv des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde", 29, 1899, p. 114-155; Mór Wertner, *Az Árpádkori erdélyi vajdák ismeretéhez*, „Erdélyi Múzeum", 19, 1902, p. 496-500.

[6] Antal Pór, *Az erdélyi vajdák sorozata a XIV. század végéig*, „Erdélyi Múzeum", 10, 1893, p. 1-22.

[7] Iván Janits [Borsa], *Az erdélyi vajdák igazságszolgáltató és oklevélad*ó *működése 1526-ig*, Budapesta, 1940 [Janits, *Az erdélyi vajdák*], p. 107-108 (lista vicevoievozilor până în anul 1526, însă fără referinţe).

[8] Pál Engel scria în 1998 despre arhondologia voievozilor Transilvaniei redactată de Francisc Pall că "e cea mai bună listă despre voievozii Transilvaniei"; vezi Pál Engel, *Archontológia*, în *A történelem segédtudományai*, A történettudomány kézikönyve nr. I, ed. Iván Bertényi, Budapesta, 1998, p. 39.

[9] Erik Fügedi, *A XV. századi magyar arisztokrácia mobilitása*, Történeti statisztikai kötetek, Budapesta, 1970, p. 133.

[10] András Kubinyi, *Erdély a Mohács előtti évtizedekben*, în *Tanulmányok Erdély történetéről*, ed. István Rácz, Debrecen, 1988, p. 65-73 [Kubinyi, *Erdély*], p. 71-72.

[11] András Kubinyi, *Bárók a királyi tanácsban Mátyás és II. Ulászló idejében*, „Századok", 122, 1988, p. 147-215 [Kubinyi, *Bárók*], p. 203-212.

vreo referire la sursele folosite[12]. Însă toate aceste lucrări enumerate mai sus au putut să aibă în vedere doar o parte a fondului documentar medieval existent. Alcătuirea unui catalog electronic (cvasicomplet) al documentelor medievale cu privire la istoria Ungariei[13] (şi publicarea imaginilor acestora pe internet în anul 2010)[14] a făcut posibilă redactarea unei liste arhondologice mai complete şi mai exacte decât cele amintite anterior.

Deşi nu şi-a propus alcătuirea unei liste arhondologice, trebuie menţionate în acest context trei lucrări ale profesorului Zsigmond Jakó (1916-2008), care au avut contribuţii esenţiale şi în ceea ce priveşte problemele arhondologice: un studiu despre trei voievozi ai Transilvaniei din perioada domniei regelui Sigismund de Luxemburg (1387-1437)[15], altul despre practica numirii în funcţie a acestor demnitari[16] şi, în fine, cel despre personalul cancelariei voievodale de la începutul secolului al XVI-lea[17].

Publicăm în paginile care urmează arhondologia voievozilor şi a vicevoievozilor Transilvaniei pentru perioada 1458-1526. Pentru perioada anterioară anului 1458, datele complete referitoare la voievozi (şi la locţiitorii lor) au fost publicate în două lucrări recente, una care conţine

---

[12] László Szögi, *Fejezetek a magyar világi és egyházi archontológiából*, anexă la Imre Szentpétery, *A kronológia kézikönyve. A Chronologia és az Oklevéltani naptár összevont, javított és bővített kiadása*, ed. István Gazda, cu completări şi anexe redactate de Géza Érszegi, Tamás Raj şi László Szögi, Tudománytár nr. 15, Budapesta, 1985, p. 103-106.

[13] *Collectio diplomatica Hungarica. A középkori Magyarország digitális levéltára. Digital archives of medieval Hungary. A Magyar Országos Levéltárban (MOL) a Mohács előtti gyűjteményekhez 1874–2008 között készült levéltári segédletek és oklevelek elektronikus feldolgozása (DL-DF 4.3)*, ed. György Rácz, Budapesta, 2008 [CD-ROM].

[14] György Rácz, *Collectio Diplomatica Hungarica. Medieval Hungary online*: *The online portal of the National Archives of Hungary on medieval charters*, „Archiv für Diplomatik", 56, 2010, p. 423-444. Adresa web: http://mol.arcanum.hu/dldf.

[15] Zsigmond Jakó, *Három erdélyi vajda Zsigmond király korában*, în idem, *Társadalom, egyház, művelődés. Tanulmányok Erdély történelméhez*, METEM könyvek nr. 18, Budapesta, 1997, p. 57-74.

[16] Zsigmond Jakó, *Despre numirea voievozilor Transilvaniei*, **AMN**, 26-30, 1989-1993, vol. II (Istorie), p. 33-44 [Jakó, *Despre numirea voievozilor*].

[17] Sigismund Jakó, *Organizaţia cancelariei voevodale ardelene la începutul secolului al XVI-lea*, „Hrisovul. Buletinul Şcoalei de Arhivistică", 6, 1946, p. 111-148 [Jakó, *Organizaţia cancelariei voevodale*], respectiv în limba maghiară *Az erdélyi vajda kancelláriájának szervezete a XVI. század elején*, Erdélyi Tudományos Füzetek nr. 202, Cluj-Napoca, 1947.

listele arhondologice ale Ungariei medievale pentru perioada anterioară anului 1301 (redactată de Attila Zsoldos)[18] şi alta pentru perioada 1301-1457 (lucrarea lui Pál Engel)[19]. În ceea ce priveşte perioada 1526-1541, în stadiul actual al cercetării – în condiţiile în care nu există un catalog centralizator al documentelor care privesc această perioadă, iar numărul ediţiilor de documente este foarte redus – alcătuirea unei liste mai exacte a voievozilor şi vicevoievozilor Transilvaniei rămâne o datorie a viitoarelor cercetări.

Sursele cele mai importante ale listei care urmează sunt documentele proprii ale voievozilor şi vicevoievozilor, respectiv menţiunile din listele de demnitari ale privilegiilor emise de regii Ungariei. Data exactă a numirilor în funcţie (şi a revocărilor din funcţie) de regulă nu ne este cunoscută, deoarece în Evul Mediu, în Ungaria, numirea în funcţie a demnitarilor s-a făcut pe cale orală şi doar ocazional s-au redactat documente care îi înştiinţau pe cei vizaţi de schimbările în funcţie şi porunceau supunere noului demnitar (dar aceste documente s-au păstrat într-un număr foarte mic, doar câteva pentru întreaga perioadă medievală)[20]. În afară de cazurile amintite, simplele menţiuni documentare au fost şi ele desigur avute în vedere în alcătuirea acestei serii.

Listele arhondologice au o importanţă sporită mai ales pentru cunoaşterea istoriei politice şi sunt de fapt cele mai importante instrumente cu care cercetarea reuşeşte să urmărească schimbările survenite în viaţa politică internă[21], deoarece ele nu pot fi cunoscute din puţinele surse narative existente. În cazul de faţă, existenţa concomitentă în funcţie a mai multor voievozi în primii ani de domnie ai regelui Matia (1458-1490) este un semn clar al anarhiei din viaţa politică internă[22]. Această anarhie politică este semnalată şi de apariţia în fruntea Transilvaniei a altor categorii

[18] Attila Zsoldos, *Magyarország világi archontológiája 1000–1301*, MTA Történettudományi Intézete. História könyvtár. Kronológiák, adattárak nr. 11, Budapesta, 2011, p. 36-40.

[19] Pál Engel, *Magyarország világi archontológiája 1301–1457*, História Könyvtár. Kronológiák, adattárak nr. 5, vol. I-II, Budapesta 1996 [Engel, *Magyarország archontológiája*], vol. I, p. 9-15.

[20] Jakó, *Despre numirea voievozilor*, p. 34-36.

[21] Posibilităţile de fructificare a rezultatelor cercetărilor arhondologice, în ceea ce priveşte evoluţia demnităţii voievodale, pot fi ilustrate de un studiu recent, ce viza perioada 1344-1359 (András W. Kovács, *Voievozii Transilvaniei în perioada 1344-1359*, în *Itinerarii istoriografice. Studii în onoarea istoricului Costin Feneşan*, ed. Dumitru Ţeicu, Rudolf Gräf şi Adrian Magina, Cluj-Napoca, 2011, p. 37-65).

[22] Kubinyi, *Erdély*, p. 71.

de demnitari: viceguvernatori, căpitani de oaste sau chiar unii comiţi ai secuilor însărcinaţi cu prerogativele voievozilor Transilvaniei (convocarea congregaţiilor)[23]. Este şi motivul pentru care i-am inclus în tabelul de mai jos (dintre comiţii secuilor aflaţi în funcţie au fost incluşi numai cei care apar într-o asemenea ipostază în această perioadă). Unii dintre cei care au purtat titlul de voievod al Transilvaniei nu au avut o activitate efectivă legată în vreun fel de Transilvania: este cazul, de exemplu, al lui Nicolae de Újlak (Újlaki)[24], Ladislau şi Nicolae de Kanizsa (Kanizsai), Sigismund de Szentgyörgy şi Bazin sau Berthold Ellerbach[25].

Începând cu anul 1463, voievozii Transilvaniei au deţinut şi funcţia de comite al secuilor (probabil pentru întărirea puterii lor în contextul pericolului otoman crescând, s-a trecut la cumularea celor două funcţii)[26]. Au existat două excepţii: în 1467, pentru o perioadă foarte scurtă, iar apoi între 1504 şi 1507 a fost numit câte un comite al secuilor independent de persoana voievodului (cei doi figurează şi ei în lista de mai jos). După 1463, voievozii (în calitatea lor de comiţi ai secuilor) îi numeau în funcţie pe vicecomiţii secuilor, şi în cele mai multe cazuri această funcţie din urmă a fost îndeplinită de vicevoievodul Transilvaniei. În cazuri izolate însă, şi după 1463 găsim vicecomiţi ai secuilor diferiţi de persoana vicevoievodului, iar pe aceşti vicecomiţi ai secuilor – care deţineau de regulă şi funcţia de castelan al cetăţii Gurghiu (comitatul Turda) – i-am inclus în lista de mai jos. Cercetările viitoare privindu-i pe vicecomiţii secuilor de după 1463 probabil vor mai lărgi lista acestora[27].

---

[23] András Kubinyi, *Matthias Rex*, translated by Andrew T. Gane, Budapesta, 2008, p. 59-60.

[24] Tamás Pálosfalvi, *Újlaki Miklós* (*1410 k. – 1477*), în *Hunyadi Mátyás*, *a király. Hagyomány és megújulás a királyi udvarban. 1458–1490. Kiállítási katalógus. Budapest Történeti Múzeum. 2008. március 19–június 30*, ed. Péter Farbaky, Enikő Spekner, Katalin Szende şi András Végh, Budapesta, 2008, p. 267.

[25] Zoltán Kordé, *Szentgyörgyi János erdélyi tevékenysége 1465–1467-ben*, în *Studia professoris – professor studiorum*. *Tanulmányok Érszegi Géza hatvanadik születésnapjára*, ed. Tibor Almásy, István Draskóczy şi Éva Jancsó, Budapesta, 2005, p. 146.

[26] Kubinyi, *Erdély*, p. 72; Zoltán Kordé, *A Rozgonyiak és Erdély*, în *Bölcsész-műhely 2009*, Szeged, 2010, p. 65-79 [Kordé, *A Rozgonyiak*], p. 77; Károly Vekov, *Instituţii şi dregătorii în secuime*, în idem, *Structuri juridico-militare şi sociale la secui în evul mediu*, Cluj-Napoca, 2003, p. 135-136.

[27] În lista noastră nu am inclus demnitarii puşi în fruntea unor scaune secuieşti (de ex.: Károly Szabó, Lajos Szádeczky şi Samu Barabás, ed., *Székely oklevéltár*, vol. I-VIII, Cluj-Napoca-Budapesta, 1872-1934 [*Székely oklevéltár*], vol. I, p. 211-213 şi vol. III, p. 89). O lucrare mai veche, de mult depăşită, există pentru comiţii şi vicecomiţii secuilor, care acoperă şi perioada tratată de noi: Miklós Lázár, *Székely ispánok és alispánok a mohácsi vészig*, Budapesta, 1881.

De pe la începutul secolului al XV-lea, demnitarii (printre care şi cei trataţi de noi) au început să folosească un nume de familie (spre deosebire de cei din secolul al XIV-lea, care sunt amintiţi de regulă doar cu numele de botez)[28]. Din acest motiv, şi deoarece proveneau din familii importante, bine cunoscute, identificarea voievozilor (adică includerea lor în tabelele de descendenţă ale unor familii) nu ridică probleme. În ceea ce priveşte vicevoievozii, există doar doi a căror identitate rămâne deocamdată obscură[29]. În redarea numelor am urmărit formele folosite de Francisc Pall, cu câteva abateri ortografice[30]. În cazul numelor de familie,

[28] Janits, *Az erdélyi vajdák*, p. 86-87.

[29] Petru *Kys*, Ioan *de Waradino*. Referitor la vicevoievozii perioadei discutate de noi, a se vedea: András W. Kovács, *Remarks on the Careers of the Vice-voivodes of Transylvania in the Late Middle Ages* (*1458–1526*), **TR**, 21, 2012, Supplement no. 2 (Institutional Structures and Elites in Sălaj Region and Transylvania in the 14th–18th Centuries), p. 103-138 (pentru problemele de identificare, în special p. 105-106).

[30] Voievozii, fără excepţie, dar şi cea mai mare parte a vicevoievozilor proveneau din familii din Ungaria, din afara Transilvaniei, iar la o bună parte dintre ei numele de familie s-a format din denumirea unei localităţi, care era adăugată lângă numele de botez cu prepoziţia *de* (numele de botez + *de* + numele localităţii eponime). Această formă, utilizată în documentele latine din regat şi în secolul al XV-lea, traducea de fapt echivalentul maghiar al numelui de familie, care se forma cu sufixul *-i* adăugat la sfârşitul denumirii localităţii eponime (numele localităţii eponime + *-i* + numele de botez). Forma latinizantă şi cea maghiară ale numelui de familie erau folosite în paralel pe la sfârşitul secolului al XV-lea şi la începutul secolului al XVI-lea în documentele latine. Francisc Pall a folosit numele de familii în forma "numele de botez + *de* + numele localităţii", cu câteva excepţii, de exemplu: Dobai (şi nu *de Doba*; vezi Pall, *Voievozii*, p. 505). În general, am utilizat numele în formele redate de Pall, cu mici excepţii de ortografie: potrivit unei reforme ortografice din 1922 (nici în cazul numelor de localităţi maghiare) nu se mai foloseşte *cz* în loc de *c*, deci va fi, de ex., "*de Losonc*", şi nu "*de Losoncz*" ş.a.m.d. Pall a urmat, de fapt, normele de redactare ale monumentalei serii **DIR**, *seria C*, *Transilvania* (anii 1075-1350, 6 vol., Bucureşti, 1951-1955), continuată apoi cu titlul **DRH**, *seria C*, *Transilvania* (anii 1351-1380, vol. X-XV, Bucureşti, 1977-2007). Potrivit acestor norme, publicate în 1985, „în traducere, numele de persoane cu corespondenţe în limba română apar în aceste forme, iar toponimele (numele de aşezări omeneşti) sînt identificate cu denumirea românească veche, identificarea cu denumirile actuale făcându-se în indice. Toponimele dispărute, fără corespondenţe româneşti, rămân şi în traducere cu forma din textul original. În acelaşi sens au fost tratate denumirile localităţilor străine: cele care au corespondenţe încetăţenite în limba română apar în aceste forme, celelalte în formele oficiale actuale" (**DRH**.**C**, vol. XII, p. IX-X). Este de menţionat că o istorie a Ungariei medievale, apărută în limba română cu câţiva ani în urmă, foloseşte numele de familie ale acestor personaje nu în forma redată de Pall

am specificat şi forma care se mai foloseşte în literatura istorică (în principal, cea maghiară, pentru a face o corespondenţă), dar şi forma originală (dintre ele, pe cea mai răspândită) care apare în documentele latine. Localităţile din care s-au format numele de familie (sau acelea la care se face consecvent referire, pe lângă numele de familie) au fost şi ele identificate în note[31].

Vicevoievozii au fost numiţi în funcţie de voievozii titulari din rândul familiarilor lor[32]. În cazul însă în care au fost în funcţie doi (sau chiar trei) voievozi[33], este mai dificilă asocierea vicevoievozilor unuia dintre voievozii aflaţi în funcţie. Doar în asemenea cazuri şi când există indicii (de regulă indirecte) despre existenţa unei relaţii de familiaritate, acestea au fost menţionate în lista arhondologică pe care o publicăm aici.

În afară de nume şi de datele extreme ale îndeplinirii funcţiei, respectiv de sursa citată, arhondologia de faţă conţine doar date privind ocuparea *concomitentă* a unei alte funcţii de către demnitar. Demnităţile avute înaintea şi după ocuparea funcţiei de voievod şi vicevoievod, deci o bază de date prosopografică, la fel şi alte date privind familia, posesiunile avute, relaţiile de căsătorie, titlurile onorifice purtate etc., vor fi publicate

(de ex., la Pall: "Nicolae de Újlak", "Sebastian de Rozgony", cf. Pall, *Voievozii*, p. 504), ci în formele consacrate în istoriografia maghiară: "Nicolae Újlaki", "Sebastian Rozgonyi", "Pongrác din Dengeleg", "Geréb din Vingárd", "Paul Kinizsi", "fraţii Szentgyörgyi"; cf. Pál Engel, *Regatul Sfântului Ştefan. Istoria Ungariei medievale 895-1526*, traducere din limba maghiară de Aurora Moga, ediţie îngrijită de Adrian Andrei Rusu şi Ioan Drăgan, Cluj-Napoca, 2006, p. 331-332. Vezi pentru această problematică şi Şerban V. Marin, *Câteva aspecte pe marginea întocmirii indicilor antroponimic* (*onomastic*) *şi toponimic în activitatea redacţională*, **RA**, 85, 2008, nr. 1, p. 130-142 (în special p. 134).

[31] Pentru identificarea localităţilor am folosit următoarea lucrare: Pál Engel, *Hungary in the Late Middle Ages. Digital vector map and attaching database about the settlements and landowners of medieval Hungary. Magyarország a középkor végén. Digitális térkép és adatbázis a középkori Magyar Királyság településeiről*, Budapesta, 2001 [CD-ROM].

[32] Referitor la evoluţia relaţiilor de familiaritate de pe la sfârşitul secolului al XV-lea şi începutul secolului al XVI-lea, mai ales în cazul familiei Szapolyai: András Kubinyi, *A Szapolyaiak és familiárisaik* (*szervitoraik*), în *Tanulmányok Szapolyai Jánosról és a kora újkori Erdélyről*, Studia Miskolcensia nr. 5, Miskolc, 2004, p. 227-265.

[33] Practica numirii concomitente a mai multor persoane într-o funcţie este întâlnită începând cu secolul al XIV-lea şi în cazul altor demnităţi, de exemplu în cazul comiţilor secuilor. Referitor la motivaţia acestei practici, a se vedea: Zoltán Kordé, *A székelyispáni méltóság a Zsigmond-korban*, în „Történelmi Szemle", 46, 2004, nr. 3-4, p. 227-230.

separat, într-un material viitor[34]. (În mod excepţional, detalii au fost date doar în cazurile acelor demnitari discutaţi a căror identificare nu s-a făcut până acum sau care au fost greşit identificaţi.) În cazul documentelor citate, care nu se regăsesc în Arhiva Diplomatică a Arhivei Naţionale Maghiare (Diplomatikai Levéltár, DL), am menţionat cota arhivistică originală actuală[35], dar şi numărul fotocopiei din Fototeca Diplomatică (Diplomatikai Fényképgyűjtemény, DF), tot din cadrul Arhivei Naţionale Maghiare. Datele de emitere ale tuturor documentelor citate au fost din nou verificate cu această ocazie, indiferent dacă ele au apărut într-unul dintre diplomatariile tipărite sau au rămas inedite. Informaţiile arhondologice publicate anterior în lucrările citate mai sus au fost corectate în mod tacit.

În stadiul actual al cercetării, evoluţia demnităţii voievodale din această perioadă va putea fi trasată doar în linii mari. Lista de mai jos, în mod cert, va putea fi îmbunătăţită şi completată odată cu avansarea prelucrării documentelor acestei epoci. Mai întâi de toate, ea doreşte să atragă atenţia asupra cercetărilor privind istoria politică şi instituţională a Transilvaniei Evului Mediu târziu, pe nedrept neglijate[36].

---

[34] Referitor la familiile demnitarilor, dar şi ale locţiitorilor lor, ale posesorilor de cetăţi din regat, ale persoanelor din elita politică medievală în general, pot fi consultate tabelele de descendenţă alcătuite de Pál Engel, *Magyar középkori adattár. Magyarország világi archontológiája 1301–1457. Középkori magyar genealógia*, Budapesta, 2001 [CD-ROM], respectiv prosopografia demnitarilor din perioada 1301-1457, apărută în vol. II al arhondologiei alcătuite de Pál Engel (*Magyarország archontológiája*).

[35] Câteva arhive familiale şi colecţii citate în acest studiu (arhiva familiei Bálintitt, arhiva familiei Bánffy, arhiva din Miheşu de Câmpie a familiei Béldi, arhiva familiei Bethlen de Ictar, arhiva din Moreşti a familiei Kemény, arhiva familiei Suky, Thorotzkay şi Wass, respectiv colecţia Sándor Mike), aflate în custodia Serviciul Judeţean Cluj ale Arhivelor Naţionale, fac parte din Arhiva Societăţii Muzeului Ardelean din Cluj-Napoca (Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára), care după 1950 a ajuns în custodia Academiei Române până în 1975, perioadă în care a fost citată în literatura istorică sub denumirea de "Arhiva istorică". Cf. András Kiss, Rudolf Wolf, *Arhiva Muzeului Ardelean* (*1842-1950*), în *Din istoria arhivelor ardelene. 75 ani de la înfiinţarea Arhivelor Statului Cluj*, coord. Ioan Drăgan şi Ioan Dordea, Din publicaţiile Arhivelor Statului Cluj nr. 11, Cluj-Napoca, 1995, p. 135-136.

[36] Înşirăm aici câteva arhondologii ce privesc Transilvania perioadei 1458-1541. Arhondologia conventului din Cluj-Mănăştur: Zsigmond Jakó, *A kolozsmonostori konvent jegyzőkönyvei*, A Magyar Országos Levéltár Kiadványai II: Forráskiadványok nr. 17, vol. I-II, Budapesta, 1990 [Jakó, *A kolozsmonostori konvent*], vol. I, p. 94-102; cea a capitlului din Alba Iulia: Károly Vekov, *Locul de adeverire din Alba Iulia* (*secolele XIII-XVI*), Bibliotheca Rerum Transsilvaniae nr. XXIX, Cluj-Napoca, 2003, Anexa nr. 7; Emőke Gálfi, *Az erdélyi káptalan és hiteleshelyének kapcsolata a XVI.*

Arhondologia voievozilor Transilvaniei (1458-1526)[37]

Ioan de Rozgony[38] (Rozgonyi; *Iohannes de Rozgon*), voievod [pentru prima oară] (1449-1458, 1460-1461)

1450 iul. 3 (emit.; arh. fam. Forgách: DL 59412)

1458 apr. 26 (DL 15163)[39]

În acelaşi timp, comite al comitatelor Vas (1448-1454) şi Sopron (1446-1454), comite al secuilor (1448-1449, 1457)[40]. A se vedea şi mai jos.

---

század elején, „Fons", 18, 2011, nr. 1, p. 18-24. Demnitari şi oficiali români: Ioan Drăgan, *Nobilimea românească din Transilvania între 1440-1514*, Bucureşti, 2000, p. 419-435; oficialii oraşelor Cluj şi Bistriţa: Konrad G. Gündisch, *Das Patriziat siebenbürgischer Städte im Mittelalter*, Studia Transylvanica nr. 18, Köln-Weimar-Viena, 1993, p. 383-408. Elita locală, comitatensă (comiţi, vicecomiţi, juzi nobiliari şi scribi comitatenşi): András W. Kovács, *Az erdélyi vármegyék középkori archontológiája*, Erdélyi Tudományos Füzetek nr. 263, Cluj-Napoca, 2010. Oficialii cămării de sare din Transilvania: István Draskóczy, *Az erdélyi sókamarák ispánjai*, *1529-1535 (Az erdélyi sóbányák sorsa a Szapolyai korszakban)*, „Levéltári Közlemények", 75, 2004, nr. 1, p. 27-45. Arhondologiile mai vechi, din istoriografia maghiară, sunt enumerate în: Péter Havassy, *A magyar világi archontológiáról (historiográfiai és bibliográfiai áttekintés)*, „Levéltári Szemle", 37, 1987, nr. 2, p. 27-46.

[37] Abrevieri utilizate: arh. fam. = arhiva familiei, arh. familială; jud. = judeţ(ul); Arh. or. Sibiu = Arhiva Oraşului Sibiu şi a Naţiunii Săseşti (Archiv der Stadt Hermannstadt und der sächsischen Nation); DF = Arhiva Naţională Maghiară, Colecţia „Antemohácsiana", Diplomatikai Fényképgyűjtemény; DL = Arhiva Naţională Maghiară, Colecţia „Antemohácsiana", Diplomatikai Levéltár; magh. = denumirea maghiară; SJAN Braşov, Cluj şi Sibiu = Serviciile Judeţene Braşov, Cluj şi Sibiu ale Arhivelor Naţionale; sr. = senior; Trans. = Transilvania, Transilvaniei; Urk. = Urkunden (serie în Arh. or. Sibiu, SJAN Sibiu); emit. = emitent; § = menţiunea numelui într-o listă de demnitari ai privilegiilor regale; Ro = relator. Sursele citate fără aceste indicaţii specifice provin din simple menţiuni.

[38] Rozhanovce (magh. Rozgony), comitatul Abaúj (Abov), azi în Slovacia.

[39] Fost voievod al Transilvaniei: 1459 febr. 10 (DL 39297 = Stephanus Kaprinai, *Hungaria diplomatica temporibus Mathiae de Hunyad regis Hungariae*, vol. I-II, Viena, 1767-1771 [Kaprinai, *Hungaria diplomatica*], vol. II, p. 245–247, în această ediţie în loc de *pridem wayuoda*, din original, apare tipărit greşit *itidem wayvoda*; cf. şi Kordé, *A Rozgonyiak*, p. 74); 1459 apr. 19 (DL 15348), 1459 iul. 1 (DL 88341). La data de 1458 nov. 29 este deja amintit de regele Matia fără titlul de voievod (DL 15298, citat de Kordé, *A Rozgonyiak*, p. 74-75, nota nr. 35). – Mulţumim lui Richárd Horváth (Institutul de Istorie al Academiei Maghiare de Ştiinţe, Budapesta) pentru că ne-a atras atenţia asupra ediţiei unor documente din lucrarea lui Kaprinai, surse pe care le-am cunoscut doar după original, dar şi asupra altor documente, pe care în continuare le amintim cu menţiunea *R*. *H*.

[40] 1448: DL 14181; 1457: DL 15128 (citat de Kordé, *A Rozgonyiak*, p. 67, nota nr. 4, p. 71, nota nr. 20); Engel, *Magyarország archontológiája*, vol. II, p. 206; Kubinyi, *Bárók*, p. 207.

Gheorghe "Rikalf" de Tarkő/Kamenica[41] (tarkői Rikalf; *Georgius filius Rycalff de Tharkew*), vicevoievod (1450-1458, 1460) şi vicecomite al secuilor (1453, 1460)

1450 apr. 12 (emit.; SJAN Cluj, arh. fam. Thorotzkay, DF 257877 = Zsigmond Jakó, Antal Valentiny, ed., *A torockószentgyörgyi Thorotzkay család levéltára*, Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára nr. 1, Cluj, 1944, nr. 29)

1458 sept. 19 (emit.; DL 30841)

În acelaşi timp, vicecomite al secuilor (1453, 1460)[42]. A se vedea şi mai jos.

Nicolae de Újlak[43] (Újlaki; *Nicolaus de Wylak*), voievod (1441-1465)

1458 febr. 24 (emit.; arh. fam. Zichy: DL 81284)[44]

1465 sept. 3 (§: DL 13736)

În acelaşi timp, ban al Slavoniei (1457-1466)[45] şi al băniei Maciova (Macsó/Mačva) (1438-1474)[46].

Ioan Geréb de Vingard[47] (vingárdi Geréb; *Iohannes Gereb de Wyngarth*), căpitan suprem al Transilvaniei (1458 ian.) [în slujba guvernatorului Ungariei, Mihai Szilágyi][48]

---

[41] Kamenica (magh. Tarkő), comitatul Sáros (Šariš), azi în Slovacia.

[42] 1453: **UKB**, vol. V, p. 406 şi DF 246953; 1460: **UKB**, vol. VI, p. 83.

[43] Ilok (magh. Újlak), comitatul Valkó, azi în Croaţia.

[44] Document publicat în: *Codex diplomaticus domus senioris comitum Zichy de Zich et Vásonkeő. A zichi és vásonkeői gróf Zichy-család idősb ágának okmánytára*, ed., Imre Nagy, Iván Nagy, Dezső Véghely, Ernő Kammerer, Ferenc Dőry, Pál Lukcsics, Antal Áldásy şi Samu Barabás, vol. I-XII, Budapesta, 1871-1931 [*Zichy okmánytár*], vol. X, p. 3-4. Voievod al Transilvaniei începând cu 1441 (*Oklevéltár a Tomaj nemzetségbeli losonczi Bánffy család történetéhez*, A Tomaj nemzetségbeli losonczi Bánffy család története, ed. Elemér Varjú şi Béla Iványi, vol. I-II, Budapesta, 1908-1928 [*Bánffy oklevéltár*], vol. I, p. 639, citat de Engel, *Magyarország archontológiája*, vol. I, p. 15). A purtat titlul de voievod şi în perioada tratată de noi, de ex.: 1464 mai 12 (Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Viena, arhivă privată, Lad. 61, fasc. 4, nr. 2 [E 11094], *IV. Idus Maii*), 1465 apr. 24 (ibidem, Lad. 63, fasc. 1, nr. 37 [E 11098a], *VIII. Kal. Maii*), amintit împreună cu voievodul Ioan Pongrác, în lista de demnitari a privilegiilor regale citate.

[45] 1457: DL 66592; 1466: DL 103696.

[46] 1438: DL 44199; DF 275760.

[47] Vingard (magh. Vingárd, germ. Weingarten), comitatul Alba, azi în jud. Alba.

[48] Mihai Szilágyi, guvernator (*gubernator*) al Ungariei între 1458 ian. 24 (emit.; DL 15209) şi 1458 aug. 8, cf. Vilmos Fraknói, *Szilágyi Mihály élete*, „Budapesti Szemle", vol. 146, 1911, nr. 412, p. 64; idem, *Mátyás király 1440–1490*, Budapesta, 1890, p. 94. Ultimul document emis în numele lui Szilágyi, în calitatea sa de guvernator: 1458 iul. 26. (DL 15271).

1458 ian. 5 (emit.; SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Urk., nr. III/8 = DF 245316 = **UKB**, vol. VI, p. 1, *partium Transsilvanarum capitaneus generalis*)

Viceguvernator (vicevoievod) al Transilvaniei (1458 mart.-sept.) [în slujba guvernatorului Mihai Szilágyi]

1458 mart. 10 (DL 27317 = **UKB**, vol. VI, p. 8 = *Bánffy oklevéltár*, vol. II, p. 1)

1458 sept. 19 (DL 30841)[49]

Ştefan Kemény din Mănăstireni[50] (gyerőmonostori Kemény; *Stephanus Kemen de Gerewmonostra*), vicevoievod (1456-1458)

1456 iul. 1 (emit.; arhiva din Târgu Mureş a familiei Teleki: DL 74135)

1458 sept. 19 (emit.; DL 30841)[51]

Gheorghe "Rikalf" de Tarkő, vicevoievod şi vicecomite al secuilor (1450-1458 sept. 19, 1460).[52] A se vedea mai sus.

Sebastian de Rozgony[53] (Rozgonyi; *Sebastianus de Rozgon*), voievod [pentru prima oară] (1458 sept.-1460 nov., 1461)

1458 sept. 6 (arh. fam. Berzeviczy: DL 69017, 69018, 69019 = Kaprinai, *Hungaria diplomatica*, vol. II, p. 536-537)

1460 nov. 29 (emit.; Slovacia, arh. or. Bardejov, nr. 1245, DF 213938 = Béla Iványi, ed., *Bártfa szabad királyi város levéltára 1319-1526*, vol. I, Budapesta, 1910, nr. 1241 = Kaprinai, *Hungaria diplomatica*, vol. II, p. 454-455)[54]

---

[49] În documentele citate aici, Ioan Geréb este amintit ca *vicegubernator partium Transsilvanarum*. Guvernatorul Mihai Szilágyi însă, în documentul său din 1458 iun. 3 îl numea pe Geréb vicevoievodul său (DF 277539 = Antal Beke, ed., *Az erdélyi káptalan levéltára Gyulafehérvárt*, Budapesta, 1889-1895, nr. 306 = **Hurmuzaki**, vol. II/2, p. 109-110). La data de 1458 apr. 24, Geréb este amintit ca fiind *per regiam clementiam ex voluntate domini capitalis gubernatoris in partibus Transsilvanis vicegubernatori constitutus* (**UKB**, vol. VI, p. 12).

[50] Mănăstireni (magh. Gyerőmonostor), comitatul Cluj, azi în jud. Cluj.

[51] Fost vicevoievod: 1458 nov. 21 (Jakó, *A kolozsmonostori konvent*, vol. I, nr. 1322).

[52] Vicevoievodul Gheorghe "Rikalf" de Tarkő rămâne în funcţie şi după schimbarea voievodului Ioan de Rozgony, al cărui familiar era. La data de 1458 sept. 19, împreună cu celălalt vicevoievod aflat în funcţie, Ştefan Kemény, execută o poruncă a viceguvernatorului Ioan Geréb de Vingard (DL 30841).

[53] Rozhanovce (magh. Rozgony), comitatul Abaúj (Abov), azi în Slovacia.

[54] Fost voievod: 1461 ian. 26 (József Teleki, *A Hunyadiak kora Magyarországon*, vol. I-VI/1, X-XII, Budapesta, 1852-1863 [Teleki, *A Hunyadiak kora*], vol. XI, p. 7, însă originalul documentului nu l-am putut verifica).

În acelaşi timp, căpitan suprem al Ungariei (1460: DF 213938). A se vedea şi mai jos.

Sigismund de Sártvány[55] (*Sigismundus de Sarthwan*) [din Páruca/Parovce][56], vicevoievod (1458-1460)

1458 oct. 6 (emit.; SJAN Cluj, arh. fam. Wass de Ţaga, DF 252968 = Antal Valentiny, András W. Kovács, ed., *A Wass család cegei levéltára*, Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára nr. 3, Cluj-Napoca, 2006 [*A Wass család levéltára*], nr. 455)

1460 ian. 24 (emit.; arhiva din Târgu Mureş a familiei Teleki: DL 74153)

Ioan Farkas din Szerdahely/Nitrianska Streda[57] (szerdahelyi Farkas; *Iohannes Farkas de Zerdahel*), vicevoievod (1458-1459)

1458 oct. 6 (emit.; SJAN Cluj, arh. fam. Wass de Ţaga, DF 252968 = *A Wass család levéltára*, nr. 455)

1459 iul. 23 (emit.; SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Urk., nr. II/205, DF 244847 = **UKB**, vol. VI, p. 60-61)

Ladislau de Kanizsa[58] (Kanizsai; *Ladislaus de Kanisa*), voievod (1459-1461)

1459 febr. 17 (Martinus Georgius Kovachich, ed., *Vestigia comitorum apud Hungaros ab exordio regni eorum in Pannonia usque ad hodiernum diem celebratorum*, Budae, 1790, p. 348)[59]

1461 sept. 27 (DL 15644)[60]

---

[55] Numele face referire la aşezarea dispărută Sártvány (comitatul Esztergom), în apropierea localităţii Almásneszmély, Ungaria.

[56] Parovce (magh. Paruca), comitatul Nyitra (Nitra), azi în Slovacia. Cf. Tibor Neumann, *Választott nemesi esküdtek Nyitra megyében (Az 1486. évi 8. tc. végrehajtása)*, „Századok", 139, 2005, p. 275-276.

[57] Nitrianska Streda (magh. Szerdahely, Nyitraszerdahely), comitatul Nyitra (Nitra), azi în Slovacia.

[58] Kanizsa (comitatul Zala), azi Nagykanizsa, în Ungaria.

[59] Citat de Kubinyi, *Bárók*, p. 201.

[60] *R. H.* – Ladislau de Kanizsa a purtat fără întrerupere titlul de voievod, cf. 1461 febr. 9 (emit.; Ungaria, Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, arhiva oraşului Sopron, Diplomatarium nr. 1839, DF 203477 = Jenő Házi, ed., *Sopron szabad királyi város története* [Házi, *Sopron*], Partea I, vol. 5, *Oklevelek és levelek 1460-tól 1481-ig*, Sopron, 1926, p. 29), respectiv 1461 sept. 7 (DL 15634).

În acelaşi timp, comite al comitatelor Vas (1458-1462, 1464), Zala (1458-1462, 1464) şi Sopron (1460)[61].

Ioan Geréb de Vingard, căpitan suprem al Transilvaniei (1459 mai-iun.) [în slujba regelui Matia]

1459 mai 14 (emit.; DL 28404, *supremus capitaneus regie maiestatis in partibus Transsilvanis constitutus*)

1459 iun. 22 (emit.; SJAN Cluj, colecţia Sándor Mike, DF 253601 = *Székely oklevéltár*, vol. I, p. 177-178 = Károly Szabó, ed., *Az Erdélyi Múzeum eredeti okleveleinek kivonata*, *1232-1540*, Budapesta, 1889 [Szabó, *Az Erdélyi Múzeum eredeti oklevelei*], nr. 324, *supremus capitaneus regie maiestatis in partibus Transsilvanis constitutus*)

[Ioan de Lábatlan[62] (Lábatlani; *Iohannes de Labathlan*), comite al secuilor (1458-1459)]

1458 oct. 1 (emit., Slovacia, Archív hlavného mesta SR Bratislavy, DF 240421, *comes Siculorum*)

1459 nov. 26 (emit.; DF 257738 = DL 36630 = *Székely oklevéltár*, vol. I, p. 181 = **UKB**, vol. VI, p. 64-68)[63]

În acelaşi timp comite al comitatului Timiş (1459: **UKB**, vol. VI, p. 65).

[Ladislau de Lábatlan[64] (Lábatlani; *Ladislaus de Labathlan*), comite al secuilor (1459-1460), probabil castelan al cetăţii Gurghiu (1459)[65], căpitan suprem al Transilvaniei (1459-1460), jude special al regelui în Transilvania (1459)]

1459 sept. 18 (emit.; DL 30844 = *Székely oklevéltár*, vol. III, p. 72, *Ladislaus de Labathlan, comes Siculorum ac generalis capitaneus partium Transilvanarum*)

---

[61] 1458: Házi, *Sopron*, vol. I/4, p. 277, 293; 1459: József Holub, *Zala megye története a középkorban*, Pécs, 1929, p. 468; 1460: DL 15437, DL 15515, Imre Nagy, ed., *Sopron vármegye története*. *Oklevéltár*, vol. I-II, Sopron, 1889-1891, vol. II, p. 408; 1461: Imre Nagy, Dezső Véghely şi Gyula Nagy, ed., *Zala vármegye története*. *Oklevéltár*, vol. I–II, Budapesta, 1886-1890, vol. II, p. 577; 1462: DL 15764; Nagy, *Sopron vármegye*, vol. II, p. 420; 1464: Házi, *Sopron*, vol. I/5, p. 99, 115 (citate de Ede Reiszig, *Vas vármegye tisztikara a középkorban*, Kőszeg, 1940, p. 19).

[62] Lábatlan, comitatul Esztergom, în Ungaria.

[63] La Mediaş (scaunul Mediaş) ţine congregaţie nobilimii Transilvaniei, secuilor şi saşilor (**UKB**, vol. VI, p. 64-65).

[64] Lábatlan, comitatul Esztergom, în Ungaria.

[65] Emite document la Gurghiu (comitatul Turda): DL 30844 (1459 sept. 18).

1459 oct. 29 (emit.; DL 27318 = **UKB**, vol. VI, p. 63, comite al secuilor şi căpitan suprem [al Transilvaniei], jude delegat al Transilvaniei)[66]

1459 nov. 7 (emit.; *Székely oklevéltár*, vol. I, p. 180 = **UKB**, vol. VI, p. 64, *Siculorum comes et supremus capitaneus*)

1459 dec. 30; 1460 mart. 31 (Jakó, *A kolozsmonostori konvent*, vol. I, nr. 1435 şi 1438, *Siculorum supremus capitaneus*; *comes Siculorum et supremus capitaneus*)[67]

Sigismund de Sártvány [din Páruca/Parovce] (*Sigismundus de Sarthwan*), vicevoievod (1458-1460). A se vedea mai sus.

Benedict Gibárt (Gebárt) din Şintereguţ[68] (szilkeréki Gibárt/Gebárt; *Benedictus Gybarth/Gebarth de Zylkerek*), vicevoievod [pentru prima oară] (1459-1460, 1461-1462)

1459 nov. 30 (emit.; DL 36392, p. 68, nr. 1 = Jakó, *A kolozsmonostori konvent*, vol. I, nr. 1402)

1460 ian. 24 (emit.; arhiva din Târgu Mureş a familiei Teleki: DL 74153). A se vedea şi mai jos.

Ioan Geréb de Vingard şi Ladislau de Losonc[69] (sr.), fiul lui Desideriu (*Ladislaus*, *filius Desew senior de Losoncz*), conducători de oaste în părţile transilvane (1460 mart.)

[1460?] mart. 18 (emit.; DL 27673, *in partibus Transylvanis belliductores electi*)

Mihai Szilágyi din Horogszeg[70] (*Michael Zilagy de Horogzeg*), guvernator al Transilvaniei (1460 apr.-oct.)

---

[66] Ţine congregaţie secuilor, saşilor şi nobililor, la Turda, împreună cu Ştefan de Idrifaia (Héderfáji) şi Mihai [Székely, cf. *Székely oklevéltár*, vol. I, p. 180-181] din Sânioana/Voivodeni, comiţi de Bistriţa, şi ei juzi delegaţi ai Transilvaniei (*Ladislaus de Labathlan Siculorum ac supremus capitaneus*, *necnon Stephanus de Hederfaya ac Michael de Zenthywan de Bystricia comites*, *nunc vero per regiam clementiam pro faciendo moderativo iudicio in medio nobilium*, *Siculorum et Saxonum partium Transilvanarum iudices specialiter deputati*).

[67] Citat de Zoltán Kordé, *A székelyispánok igazságszolgáltatói szerepköre 1467 előtt*, în Csaba Jancsák, Gábor Ferenc Kiss, Péter Zakar şi András Döbör, ed., *Dixit et salvavi animam meam. Tanulmányok a 65 éves Szegfű László tiszteletére*, Szeged, 2007, p. 138, nota nr. 20.

[68] Şintereguţ (magh. Szilkerék), comitatul Solnocul Interior, azi Cornești, în jud. Cluj.

[69] Lučenec (magh. Losonc), comitatul Nógrád, azi în Slovacia.

[70] Horogszeg (*Horogzeg*), aşezare dispărută în apropierea localităţii Banatsko Veliko Selo (comitatul Timiş), azi în Serbia.

1460 apr. 9 (emit.; SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Urk., nr. II/212, DF 244854 = **UKB**, vol. VI, p. 74, *partium Transsilvanarum gubernator*)

1460 oct. 6 (emit.; DL 15507, *gubernator Transsilvanus*)[71]

În acelaşi timp, căpitan al părţilor inferioare ale Ungariei (1460: DF 258922, DL 15507) şi ban de Maciova (Macsó/Mačva) (1460: DL 15507).

Ioan Geréb de Vingard, *vicegubernator* al Transilvaniei [în slujba lui Mihai Szilágyi] (1460 aug.-dec.)

1460 apr. 28 (emit.; **UKB**, vol. VI, p. 75, documentul nu aminteşte titlul de viceguvernator)[72]

1460 dec. 1 (emit.; colecţia Csánki: DL 107568, *partium Transsilvanarum vicegubernator*)

Ioan de Rozgony (Rozgonyi; *Iohannes de Rozgon*), voievod [pentru a doua oară] (1449-1458, 1460-1461)

1460 iun. 3 (DL 15452)

1461 dec. 4 (Béla Radvánszky, Levente Závodszky, ed., *A Héderváry-család oklevéltára*, vol. I-II, Budapesta, 1909-1922 [*Héderváry oklevéltár*], vol. I, p. 298).[73]

În acelaşi timp, mare vistier regal (1459-1470)[74]. A se vedea şi mai sus.

Ladislau de Losonc (sr.), fiul lui Desideriu (*Ladislaus maior filius Desew de Losoncz*), comite al secuilor (1460-1461)[75]

---

[71] Apare menţionat ca guvernator al Transilvaniei şi într-un document a cărui datare este ilizibilă (DL 107297).

[72] Este amintit cu titlul de *partium Transsilvanarum vicegubernator* doar la 1460 aug. 19 (emit.; SJAN Cluj, Privilegia K 16, DF 281062 = **UKB**, vol. VI, p. 85-86).

[73] Amintit ca fost voievod, într-un document regal: 1461 nov. 30 (DL 14625), vezi Kordé, *A Rozgonyiak*, p. 77, nota nr. 45). Titlul de voievod este însă amintit însă şi la data de 1461 dec. 4, tot într-un document regal (DL 15656 = *Héderváry oklevéltár*, vol. I, p. 298, *R. H.*). – Ioan de Rozgony este amintit ca voievod şi la data de 1460 sept. 21 (DL 15506 = Teleki, *A Hunyadiak kora*, vol. X, p. 638), 1461 mai 22 (arh. fam. Zichy: DL 81439 = *Zichy okmánytár*, vol. X, p. 156; DL 29512), respectiv la data de 1461 iun. 18. (DL 15603 = *Héderváry oklevéltár*, vol. I, p. 294), deci a folosit acest titlu fără întrerupere.

[74] Kubinyi, *Bárók*, p. 207; 1459: DF 213845; 1460: DF 240446; 1461: DF 270368.

[75] Comitele secuilor emite un document în cetatea Gurghiu, împreună cu cei doi vicevoievozi ai Transilvaniei (1460: DF 246473). Ladislau de Losonc este amintit în funcţia de comite al secuilor şi mai târziu (1460: DL 37027 şi 1461: DF 245004; *Székely oklevéltár*, vol. I, p. 188, citat de Kubinyi, *Bárók*, p. 204).

Gheorghe "Rikalf" de Tarkő şi Nicolae de Ocna Sibiului (sr.) (Vizaknai; *Nicolaus de Wyzakna*)[76], vicecomiţi ai secuilor şi (concomitent) vicevoievozi ai Transilvaniei (1460)

1460 iul. 13 (emit.; SJAN Braşov, colecţia Fronius nr. I/30, DF 246473 = **UKB**, vol. VI, p. 83)

Gheorghe "Rikalf" de Tarkő, vicevoievod şi vicecomite al secuilor (1450-1458, 1460)

1460 iun. 3 (DL 15452)

1460 iul. 13 (emit.; SJAN Braşov, colecţia Fronius nr. I/30, DF 246473 = **UKB**, vol. VI, p. 83)

În acelaşi timp, vicecomite al secuilor (1453: **UKB**, vol. V, p. 406 şi DF 246953; 1460: **UKB**, vol. VI, p. 83).

Nicolae de Ocna Sibiului (sr.), vicevoievod şi vicecomite al secuilor (1460, 1462-1465)

1460 iul. 13 (emit.; SJAN Braşov, colecţia Fronius nr. I/30, DF 246473 = **UKB**, vol. VI, p. 83, vicevoievod)

1460 nov. 2 (emit.; SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Urk., nr. II/210, DF 244852 = **UKB**, vol. VI, p. 93-94) [în slujba lui Ioan Geréb?]

Sigismund de Sártvány [din Páruca/Parovce] (*Sigismundus de Sarthwan*), vicevoievod (1458-1460)

1460 nov. 2 (emit.; SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Urk., nr. II/210, DF 244852 = **UKB**, vol. VI, p. 93). A se vedea şi mai sus.

Nicolae de Kanizsa[77] (Kanizsai; *Nicolaus de Kanisa*), voievod (1461)

1461 febr. 9 (emit.; Ungaria, Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, arhiva oraşului Sopron, Diplomatarium nr. 1839, DF 203477 = Házi, *Sopron*, vol. I/5, p. 29)

1461 sept. 1 (emit.; DL 15631)

Sebastian de Rozgony (Rozgonyi; *Sebastianus de Rozgon*), voievod şi comite al secuilor [pentru a doua oară][78] (1458-1460, 1461)

[76] Vicevoievod şi între 1462 şi 1465, a se vedea mai jos.

[77] Kanizsa (comitatul Zala), azi Nagykanizsa, în Ungaria.

[78] Este posibil să nu fi existat o întrerupere în ceea ce priveşte îndeplinirea demnităţii de voievod al Transilvaniei în cazul lui Sebastian de Rozgony, cu toate că un document contemporan, la care noi nu am avut acces în original, îl numeşte fost voievod la data de 1461 ian. 26 (Teleki, *A Hunyadiak kora*, vol. XI, p. 7).

1461 mart. 23. (DL 15555)
1461 dec. 28 (DL 15412)
În acelaşi timp, comite al secuilor (1461: DL 15555 şi 27906). A se vedea şi mai sus.

Benedict Gibárt (Gebárt) din Şintereguţ (szilkeréki Gibárt/Gebárt; *Benedictus Gybarth/Gebarth de Zylkerek*), vicevoievod [pentru a doua oară?][79] (1459-1460, 1461-1462)
1461 mart. 21 (emit.; DL 27674)
1462 febr. 3 (emit.; DL 29822). A se vedea şi mai sus.

Gheorghe de *Zenthywan*[80] (Szentiványi; *Georgius de Zenthywan*), vicevoievod (1461-1462)
1461 mart. 21. (emit.; DL 27674)
1462 febr. 3 (emit.; DL 29822)

Ioan Pongrác din Dindeşti[81] (dengelegi Pongrác; *Iohannes Pongracz/Pongrach de Dengeleg*), voievod [pentru prima oară] (1462-1465, 1468-1472, 1475-1476) şi comite al secuilor (1461-1465)[82]

[79] Este posibil să nu fi existat o întrerupere în ceea ce priveşte îndeplinirea demnităţii de vicevoievod al Transilvaniei în cazul lui Benedict Gibárt.

[80] *Zenthywan* (comitatul Dăbâca), aşezare dispărută lângă Iclodul Mare (jud. Cluj).

[81] Dindeşti (magh. Dengeleg), comitatul Sătmar, azi în jud. Satu Mare.

[82] Ioan Pongrác, comitele secuilor (1461-1465; 1461: DL 30460; 1462: DL 45000 = László Bártfai Szabó, ed., *Pest megye történetének okleveles emlékei 1002–1599-ig*, Budapesta, 1938 [Bártfai Szabó, *Pest megye*], p. 228; 1462: DL 45028; 1463: **UKB**, vol. VI, p. 144; 1465: DL 27179 etc.). Colegul său, în funcţia de comite al secuilor, a fost Rajnáld de Rozgony (1462: Iványi, *Bártfa*, nr. 1437; 1463: *Székely oklevéltár*, vol. III, p. 78; cf. Zoltán Kordé, *The Voivodate of Transylvania from Matthias' Enthronement to the Rebellion of 1467*, în *Between worlds. Stephen the Great and Matthias Corvinus and their time* (*In memoriam Virgil Cândea and András Kubinyi*), ed. László Koszta, Ovidiu Mureşan şi Alexandru Simon, Cluj-Napoca 2007 (Mélanges d'histoire générale. Nouvelle série nr. I/1), p. 185. Din mai 1463 Ioan Pongrác a îndeplinit singur funcţia de comite a secuilor (1463: DL 83758). Rajnáld de Rozgony folosea uneori în continuare titlul de comite al secuilor (1464: DF 214223, Iványi, *Bártfa*, nr. 1523), cu toate că nu mai avea această funcţie (1463: DL 15901, Rozgonyi este amintit ca fost comite al secuilor). După 1463, până în 1526, cu excepţia a două perioade scurte (1467, 1504-1507), voievozii Transilvaniei au primit întotdeauna şi demnitatea de comite al secuilor. Pentru toate acestea, a se vedea: Kordé, *A Rozgonyiak*, p. 77; Zoltán Kordé, *A székely ispáni méltóság története a kezdetektől 1467-ig*, Debrecen, 2003 (disertaţie de doctorat, manuscris în Biblioteca Universităţii din Debrecen, Ungaria; accesibil pe internet în anul 2011), p. 45, nota nr. 428.

1462 febr. 9 (ro.: DL 45000 = Bártfai Szabó, *Pest megye*, p. 228)

1465 sept. 3 (§: DL 13736)[83]

În acelaşi timp, comite al secuilor (1461-1465), comite al comitatului Solnocul de Mijloc (1465: DL 28856, DF 281272, DL 27179), ban al Severinului (1465; DF 281272). A se vedea şi mai jos.

Ştefan Erdélyi din Şintereag[84] (sr.), vicevoievod (somkeréki Erdélyi; *Erdely*/*Erdeli de Somkerek*) [pentru prima oară] (1462-1465, 1476)

1462 mart. 17 (SJAN Cluj, arh. fam. Bánffy, DF 260989 = *Bánffy oklevéltár*, vol. II, p. 50-52)

1465 oct. 9 (emit.; arhiva din Târgu Mureş a familiei Teleki: DL 74169)

În acelaşi timp [în calitate de vicecomite al secuilor], castelan al cetăţii Gurghiu (comitatul Turda; 1463-1465: DL 83758 şi Samu Barabás, ed., *Codex diplomaticus sacri Romani imperii comitum familiae Teleki de Szék. A római szent birodalmi gróf széki Teleki család oklevéltára*, vol. I-II, Budapesta, 1895 [*Teleki oklevéltár*], vol. II, p. 87). A se vedea şi mai jos.

Nicolae de Ocna Sibiului, sr., vicevoievod [pentru a doua oară] (1460, 1462-1465)

1462 mart. 17 (SJAN Cluj, arh. fam. Bánffy, DF 260989 = *Bánffy oklevéltár*, vol. II, p. 50-52)

1465 dec. 10 (emit.; arhiva din Târgu Mureş a familiei Teleki: DL 74170). A se vedea şi mai sus.

Sigismund (comite) de Szentgyörgy[85] **şi Bazin**[86] (Szentgyörgyi, Bazini; *Sigismundus de Sancto Georgio et Bozin*), voievod, comite al secuilor (1465-1467)

1465 sept. 20 (emit.; Ungaria, Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, arhiva oraşului Sopron, Diplomatarium nr. 2053, DF 203692 =

[83] Într-un document propriu (1466 mai 2), care priveşte posesiunile sale familiale, se autointitulează voievod, însă în mod cert nu a mai îndeplinit această funcţie (DL 105635).

[84] Şintereag (magh. Somkerék), comitatul Solnocul Interior, azi în jud. Bistriţa-Năsăud.

[85] Svätý Jur (magh. Szentgyörgy), comitatul Pozsony, azi în Slovacia.

[86] Pezinok (magh. Bazin), comitatul Pozsony, azi în Slovacia.

Házi, *Sopron*, vol. I/5, p. 205-206, *Sigmund*, *grof zu Sand Jorigen vnd ze Pösing*, *weyda in Sybenburgen vnd Zackel groff*)

1467 aug. 18 (**UKB**, vol. VI, p. 293)[87]

Ioan (comite) de Szentgyörgy şi Bazin (Szentgyörgyi, Bazini; *Iohannes de Sancto Georgio et Bozin*), voievod, comite al secuilor (1465-1467)

1465 oct. 6 (emit.; Alba Iulia, Biblioteca documentară Batthyaneum, arh. privată a capitlului din Alba Iulia, DF 277596)

1467 aug. 18 (**UKB**, vol. VI, p. 293)[88]

În acelaşi timp, comite al comitatului Solnocul de Mijloc (1466: *Székely oklevéltár*, vol. III, p. 87).

Berthold Ellerbach din Monyorókerék/Eberau[89] (monyorókeréki Ellerbach; *Pertholdus Elderboch de Monyorokerek*), voievod, comite al secuilor (1465-1467)

1465 oct. 8 (emit.; Ungaria, Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, arhiva oraşului Sopron, Diplomatarium nr. 2060, DF 203699 = Házi, *Sopron*, vol. I/5, p. 211, *Pertold von Ellerbach, herr zu Ebrau, wayda in Sibenburgen und groff der Zackl*)

1467 aug. 18 (**UKB**, vol. VI, p. 293)[90]

Nicolae (sr.) de Ocna Sibiului, vicevoievod (1460, 1462-1465). A se vedea mai sus.

Ştefan (sr.) Erdélyi din Şintereag, vicevoievod şi vicecomite al secuilor [pentru prima oară] (1462-1465, 1476).

A se vedea mai sus.

Ladislau Nádasdi (*de Nadasd*)[91] vicevoievod (1465-1467) [familiar al lui Berthold Ellerbach?][92]

---

[87] Regele Matia anunţă scaunele săseşti Mediaş şi Şeica despre demiterea voievozilor Sigismund şi Ioan de Szentgyörgy şi Bazin la data de 1467 oct. 19 (**UKB**, vol. VI, p. 299-300).

[88] A se vedea nota precedentă.

[89] Eberau (magh. Monyorókerék), comitatul Vas, azi în Austria.

[90] La data de 1468 sept. 28, Bertold Ellerbach se autointitulează voievod al Transilvaniei, însă în mod cert documentul se referă la o funcţie pe care nu o mai avea atunci (DL 39299).

[91] Nádasd (comitatul Vas), în Ungaria. Localitatea a fost identificată greşit ca Nădaştia (Pall, *Voievozii*, p. 505).

1465 dec. 10 (emit.; arhiva din Târgu Mureş a familiei Teleki: DL 74170)

1467 iun. 2 (emit.; Alba Iulia, Batthyaneum, arh. privată a conventului din Cluj-Mănăştur, DF 275436 = Antal Beke, ed., *A kolosmonostori konvent levéltára*, Budapesta, 1898 [Beke, *A kolosmonostori konvent*], nr. 210, cu data greşită 1467 febr.; DL 30882)[93]

Ioan, fiul lui Dionise din Ilia[94] (Illyei; *Iohannes Dionisii de Illye*), vicevoievod (1466-1467)

1466 aug. 19 (emit.; DL 30881)

1467 iun. 2 (emit.; Alba Iulia, Batthyaneum, arh. privată a conventului din Cluj-Mănăştur, DF 275436 = Beke, *A kolosmonostori konvent*, nr. 210, cu data greşită 1467 februarie; DL 30882)

[vacanţă în demnitatea voievodală?]

1467 sept.-dec.

Ioan Ungor/Ongor din Nădăştia[95] (nádasdi Ungor/Ongor; *Vngor*/*Ongor de Nadasd*; voievod înainte de 1473?)[96]

1473 oct. 13 (arh. fam. Melczer: DL 66722 = István Melczer, ed., *Okmányok a kellemesi Melczer család levéltárából*, Budapesta, 1890, p. 103, cu data greşită: 1473 oct. 12; *magnificus Iohannes Vngor de Nadasd, alias voivoda Transsilvanensis*)

1488 mart. 17 (DL 27958, *condam Iohannes Ongor wayuoda de Nadasd*)

---

[92] Nádasdi era proprietar, la fel ca şi Elderbach, în comitatul Vas (Dezső Csánki, *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában*, vol. I-III, V, Hunyadiak kora Magyarországon. Gr. Teleki József művének folytatása gyanánt, VI-VIII, IXc, Budapesta, 1890-1913 [Csánki, *Magyarország történelmi földrajza*], vol. II, p. 820, 838-839).

[93] Conventul din Cluj-Mănăştur la 1467 iun. 6 (DL 30882), iar oficialii comitatului Hunedoara la 1467 iul. 21 (SJAN Cluj, arh. fam. Bethlen de Iktár, DF 255032) adresau un raport vicevoievozilor Ioan, fiul lui Dionisie de Ilia, şi Ioan Nádasi.

[94] Ilia (magh. Ilye), comitatul Hunedoara, azi în jud. Hunedoara.

[95] Nădăştia (magh. Nádasd), comitatul Hunedoara, azi în jud. Hunedoara. Presupusa demnitate de voievod al Transilvaniei a lui Ungor este amintită doar în documente posterioare. Datele referitoare la Ungor: Kubinyi, *Bárók*, p. 212.

[96] Probabil a fost voievod în timpul înăbuşirii răscoalei antiregale din 1467 (András Kubinyi, *Hunyadi Mátyás, a személyiség és a király*, „Aetas", 2007, nr. 3, p. 84, nota nr. 3).

Ioan Daróci (*de Darocz*),[97] comite al secuilor (1467)

1467 nov. 4 (SJAN Cluj, DF 247318 = **UKB**, vol. VI, p. 306, aici numele publicat greşit în forma: *de Darcz*)

Ioan Pongrác din Dindeşti, voievod, comite al secuilor [pentru a doua oară] (1462-1465, 1468-1472, 1475-1476)

1468 ian. 4 (SJAN Braşov, colecţia Stenner nr. I/136 = **UKB**, vol. VI, p. 318)[98]

1472 oct. 30. (emit.; arhiva din Berkesz a familiei Vay: DL 97345)

În acelaşi timp, comite al comitatelor Békés (1470-1471: DL 16985 şi 74615[99] şi Timiş (1470-1472: DL 17035 şi 97345).[100] A se vedea mai sus.

Nicolae Csupor din Monoszló/Moslavina[101] (monoszlói Csupor; *Nicolaus Chupor de Monozlo*), voievod, comite al secuilor (1468-1472)

1468 ian. 4 (SJAN Braşov, colecţia Stenner nr. I/136 = **UKB**, vol. VI, p. 318)

1472 oct. 1 (emit., DL 27344)[102]

---

[97] Numele face referire la o localitate cu numele Daróc. În Ungaria medievală existau mai multe localităţi cu acest nume şi deocamdată este nesigur care dintre ele a fost posesiunea acestui comite al secuilor. Daróci a fost castelan al cetăţii Zvolen (magh. Zólyom, comitatul Zvolen, azi în Slovacia; 1465-1466), vezi András Kubinyi, *A Mátyás-kori államszervezet*, în Gyula Rázsó şi László V. Molnár, ed., *Hunyadi Mátyás. Emlékkönyv Mátyás király halálának 500. évfordulójára*, Budapesta, 1990, p. 132, nota nr. 149. A participat în campania lui Matia împotriva Moldovei din 1467 (Jolán Balogh, *A művészet Mátyás király korában*, Budapesta, 1966, vol. I, p. 79).

[98] Potrivit relatării lui Bonfini, în lupta de la Baia (1467 dec. 14/15) au participat *voievozii* Ioan Pongrác şi Nicolae Csupor. Cf. Antonius de Bonfinis, *Rerum Ungaricarum decades*, tomus IV, pars I, ed. Iosephus Fógel, Béla Iványi şi Ladislaus Juhász, Bibliotheca Scriptorum Medii Recentisque Aevorum. Saeculum XV, Budapesta, 1941, IV-I-219; Antonio Bonfini, *A magyar történelem tizedei*, traducere de Péter Kulcsár, Budapesta, 1995, IV-I-219; pentru cronologia evenimentelor: Richárd Horváth, *Itineraria regis Matthiae Corvini et reginae Beatricis de Aragonia* (*1458*–[*1476*]–*1490*), História könyvtár. Kronológiák, adattárak nr. 12. – Subsidia ad historiam medii aevi Hungariae inquirendam 2, Budapesta, 2011, p. 84.

[99] Citat de Csánki, *Magyarország történelmi földrajza*, vol. I, p. 664.

[100] Probabil şi comite al comitatului Solnocul de Mijloc în 1469, deoarece vicecomiţii acestui comitat sunt amintiţi în funcţia de castelani ai cetăţii Deva (DL 81692), cf. András W. Kovács, *The Authorities of Middle Solnoc and Crasna Counties in the Middle Ages*, **TR**, 21, 2012, Suppl. no. 2, p. 40, 44, 48.

[101] Moslavina (magh. Monoszló), comitatul Kőrös, azi în Croaţia.

[102] Fost voievod: DL 62900 (1473 ian. 10).

În acelaşi timp, căpitan al armatei regale în Moravia (1470: DL 107471), comite al comitatelor Verőce (Virovitička) (1472)[103] şi Timiş (1472: DL 27344).

Dominic Bethlen[104] din Ictar[105] şi din Bethlenősi[106] (*Dominicus Bethlen de Ikthar*, *de Bethlenewsy*), vicevoievod [pentru prima oară] (1468-1472, 1475-1477) şi vicecomite al secuilor (1469) [familiar al lui Ioan Pongrác][107]

1468 ian. 18 (emit.; SJAN Cluj, arhiva din Miheşu de Câmpie a familiei Béldi, DF 257742)

1472 iun. 16 (emit.; DL 29836 = **UKB**, vol. VI, p. 527)

În acelaşi timp, vicecomite al secuilor (1469)[108]. A se vedea şi mai jos.

Ioan de Réde[109] (Rédei; *Iohannes de Rede*), vicevoievod (1468-1472) [familiar al lui Nicolae Csupor][110]

1468 ian. 18 (emit.; DL 45276; SJAN Cluj, arhiva din Miheşu de Câmpie a familiei Béldi, DF 257742)

1472 sept. 26 (DL 27531)[111]

---

[103] DL 35671 şi DL 32778 = Elemér Mályusz, *A szlavóniai és horvátországi középkori pálos kolostorok oklevelei az Országos Levéltárban*, „Levéltári Közlemények", 7, 1929, p. 299, respectiv „Levéltári Közlemények", 3, 1925, p. 108.

[104] Numele face referire la localitatea Beclean (magh. Betlen), comitatul Solnocul Interior, azi în jud. Bistriţa-Năsăud.

[105] **UKB**, vol. VI, p. 458; Ictar (magh. Iktár), comitatul Timiş, azi parte a localităţii Ictar-Budinţ, jud. Timiş.

[106] **UKB**, vol. VI, p. 427; Bethlenősi, comitatul Zărand, aşezare dispărută lângă Şepreuş, jud. Arad.

[107] 1468, 1470: **UKB**, vol. VI, p. 343, 458.

[108] Un document din 1469 iun. 29 (SJAN Cluj, DF 247309 = **UKB**, vol. VI, p. 409-410 = *Bánffy oklevéltár*, vol. II, p. 126) îl numeşte greşit *comes Siculorum*, în loc de vicecomite al secuilor. În 1470 de altfel, vicevoievodul nu mai era şi vicecomite al secuilor (**UKB**, vol. VI, p. 439-440; *Székely oklevéltár*, vol. III, p. 89). Într-un document al vicevoievozilor Dominic Bethlen şi Ioan Rédei (DL 27323), din greşeala scribului figurează anul 1462, dar acesta trebuie corectat în 1472, şi astfel data corectă de emitere este: 1472 mart. 14.

[109] Réde, comitatul Heves, în Ungaria.

[110] *Bánffy oklevéltár*, vol. II, p. 153.

[111] Ultimul document al lui Rédei: DL 27323 (1472 mart. 14). În data de emitere figurează greşit *sexagesimo secundo*, cel mai probabil în loc de *septuagesimo secundo*. Emitenţii documentului sunt Ioan Pongrác, voievodul Transilvaniei şi comitele secuilor, respectiv Ioan Rédei şi Dominic Bethlen, vicevoievozii Transilvaniei. Cf. *Székely oklevéltár*, vol. I, p. 191 (cu data greşită: 1462 apr. 3).

În acelaşi timp, comite al comitatului Hunedoara (1468-1469; DL 45325 şi 45359).

Ioan *de Waradino*[112] (*Iohannes de Waradino*), vicevoievod (1472) [probabil familiar al lui Nicolae Csupor][113]

1472 iun. 25 (emit.; SJAN Cluj, DF 247349 = **UKB**, vol. VI, p. 528)

Vicecomiţi ai secuilor:

Nicolae Sikesd din Teremia[114] (teremi Sikesd; *Nicolaus Zikesd*/*Sikesdh de Teremi*), vicecomite al secuilor (1470) [familiar al lui Ioan Pongrác][115]

1470 ian. 6 (SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Urk., nr. II/208, DF 244850 = **UKB**, vol. VI, p. 439-440 = *Székely oklevéltár*, vol. III, p. 88)

1470 ian. 14 (emit.; SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Urk., nr. II/8, DF 244655 = **UKB**, vol. VI, p. 440 = *Székely oklevéltár*, vol. III, p. 89)

În acelaşi timp, castelan al cetăţii Bran (comitatul Alba de Sus; 1470: DF 244655).

Ioan de Komjáti [din Dârja?][116] (Komjáti; *Iohannes Komyathy*/*de Komyath*), vicecomite al secuilor (1472) [familiar al lui Ioan Pongrác][117]

1472 sept. 26 (DL 27531)

În acelaşi timp, castelan al cetăţii Gurghiu (comitatul Turda; 1472: DL 27531).

---

[112] *Warad*, localitate neidentificată.

[113] În 1472 emite un document la Gorneşti (*Gernyezeg*, comitatul Turda), domeniu aflat (din 1468) în posesia privată a lui Nicolae Csupor, vezi DL 28338 (citat de Tibor Koppány, *A középkori Magyarország kastélyai*, Művészettörténeti Füzetek nr. 26, Budapesta, 1999, p. 148).

[114] Tirimia (magh. Teremi), comitatul Târnava, azi în jud. Mureş.

[115] 1470: **UKB**, vol. VI, p. 439.

[116] Dârja (magh. Derzse), comitatul Dăbâca, azi în jud. Cluj.

[117] În 1484 este amintit că răposatul Ioan Pongrác, voievodul, a donat anterior o parte a posesiunii Dârja (*Derse*) din comitatul Dăbâca unui anume Ioan *de Komyath*, amintit cu titlul onorific de *egregius* (Jakó, *A kolozsmonostori konvent*, vol. II, nr. 2483), poate identic cu vicecomitele secuilor. În 1477 este amintit Ioan Komjáti (*Komyathy*) din Dârja (*Derse*, comitatul Dăbâca) în funcţia de castelan al cetăţii Almaşu (*Almas*, comitatul Cluj; Jakó, *A kolozsmonostori konvent*, vol. II, nr. 2238), cetate aflată din 1470 în posesia familiei voievodului Pongrác (László Bártfai Szabó, ed., *Oklevéltár a gróf Csáky család történetéhez*, vol. I/1, Budapesta, 1919, p. 434-437). La fel, şi în 1470 Ioan *Komyathy* era castelan al cetăţii Almaşu (DL 74205). Sursa acestor două date din urmă: *R. H.*

Blasiu Magyar (*Blasius Magyar*), voievod, comite al secuilor (1472-1475)

1472 nov. 30 (DL 36867 = *Székely oklevéltár*, vol. VIII, p. 126 = **UKB**, vol. VI, p. 536)

1475 iun. 8 (SJAN Braşov, Privilegia et instrumenta publica nr. 210, DF 247037 = **UKB**, vol. VII, p. 52)[118]

În acelaşi timp, comite al comitatelor Solnocul de Mijloc şi Crasna (1473: **UKB**, vol. VI, p. 544; DL 28860; cf. DL 29837, 30473).

Petru Kis (*Petrus Kys/Parvus*), vicevoievod (1474-1475)

1474 aug. 10 (emit.; arhiva din Budapesta a familiei Bánffy: DL 107477)

1475 febr. 20 (emit.; DL 29531, DL 29532)

Petru Huszár din Tornyos[119] (tornyosi Huszár; *Petrus Hwzar de Thornos*) şi Barnaba Tarnai (*Barnabas Tharnay*), vicecomiţii secuilor (1473)

În acelaşi timp, castelani al cetăţii Bran (comitatul Alba de Sus; 1473: DF 257745 = *Székely oklevéltár*, vol. VIII, p. 398-399).

Ioan Pongrác din Dindeşti, voievod, comite al secuilor [pentru a treia oară] (1462-1465, 1468-1472, 1475-1476)

1475 iun. 26 (§: Arhiv Hrvatske Akademije, Diplomata latina, D XIV/54, DF 231533 = Jakov Stipišić şi Miljen Šamšalović, *Isprave u Arhivu Jugoslavenske akademije*, „Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije", 3, 1960, p. 618, nr. 2807)

1476 nov. 11 (DL 27704 = **UKB**, vol. VII, p. 119, nr. 4157). A se vedea şi mai sus.

Dominic Bethlen din Ictar şi Bethlenősi, vicevoievod [pentru a doua oară] (1468-1472, 1475-1477)

---

[118] Un document din 1475 aug. 15 îl aminteşte pe Blasiu Magyar ca fiind voievod, dar poate trebuie înţeles ca *fost* voievod (Ioan Bogdan, *Documentele lui Ştefan cel Mare*, vol. II, Bucureşti, 1913, p. 335). Acelaşi document îl menţionează şi pe Ioan Pongrác ca voievod. Într-o altă ediţie a aceluiaşi document, după o copie cu greşeli, Blasiu Magyar apare ca vicevoievod [!], vezi Teleki, *A Hunyadiak kora*, vol. XI, p. 542. – La data de 1475 oct. 25 conventul din Cluj-Mănăştur efectua o introducere în posesiune la porunca voievodului Magyar (DL 26420 = *Székely oklevéltár*, vol. VIII, p. 133-134; *R. H.*), care însă cel mai probabil nu mai era în funcţie la această dată.

[119] Localitate neidentificată.

1475 oct. 6 (emit.; SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Urk., nr. III/31, DF 245338 = **UKB**, vol. VII, p. 60)

1477 mai 2 (emit.; DL 29534). A se vedea şi mai sus.

Ştefan Erdélyi, sr., din Şintereag,[120] vicevoievod [pentru a doua oară] (1462-1465, 1476) şi căpitan al Transilvaniei (1476)

1476 apr. 15 (emit.; SJAN Cluj, DF 247364 = **UKB**, vol. VII, p. 87, *per magnificum Iohannem de Pongracz de Dengelek vaivodam Transsilvanum ac comitem Siculorum in partibus Transsilvanis capitaneus constitutus*)

1476 iul. 21 (emit.; SJAN Braşov, colecţia Fronius nr. 1/48, DF 246491 = **UKB**, vol. VII, p. 101, *vicevaivoda Transsilvaniensis*). A se vedea şi mai sus.

Petru Geréb din Vingard[121] (vingárdi Geréb; *Petrus Gereb de Wyngarth*), voievod, comite al secuilor (1477-1479)

1477 ian. 18 (emit.; SJAN Braşov, Privilegia et instrumenta publica nr. 213, DF 247040 = *Székely oklevéltár*, vol. III, p. 98-99)

1479 apr. 10 (emit.; SJAN Braşov, colecţia Fronius nr. I/35, DF 246478 = **UKB**, vol. VII, p. 208-209 = *Székely oklevéltár*, vol. III, p. 103)

Dominic Betlen (Bethlen) din Ictar şi Betlenősi, vicevoievod [pentru a doua oară] (1468-1472, 1475-1477). A se vedea şi mai sus.

Antoniu Kendi (din Chendru) (*Kendy*, *de Kend*)[122], vicevoievod (1477-1479)

1477 mai 17 (emit.; arh. fam. Bethlen: DL 62905)

1479 mai 17 (emit.; DL 28424)[123]

Ştefan Bátori [din Ecsed][124] (*Stephanus de Bathor*), voievod, comite al secuilor (1479-1493)

---

[120] Şintereag (magh. Somkerék), comitatul Solnocul Interior, azi în jud. Bistriţa-Năsăud.

[121] Vingard (magh. Vingárd), comitatul Alba, azi în jud. Alba.

[122] Chendru (magh. Kend), comitatul Dăbâca, azi Corneşti, jud. Cluj. În arhondologia lui Pall (*Voievozii*, p. 505), greşeală de tipar în reproducerea numelui de familie.

[123] Fost vicevoievod: 1479 mai 28 (DL 27537).

[124] Ecsed, comitatul Sătmar, în Ungaria.

1479 mai 29 (emit.; SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Zunfturkunden nr. 783 = **UKB**, vol. VII, p. 213)

1493 ian. 17 (DL 46212)[125]

În acelaşi timp, judele curţii regale (1471-1493), custode al coroanei (1490-1493)[126].

Ştefan Horvát (*Stephanus Horwath*) [din Zărand (*de Zarand*)][127], vicevoievod (1482-1486)

1482 sept. 18. (emit.; SJAN Braşov, colecţia Fronius nr. I/57, DF 246500 = **UKB**, vol. VII, p. 327 = **Hurmuzaki**, vol. XV/1, p. 119)

1486 mart. 3 (emit.; SJAN Cluj, arhiva din Moreşti a familiei Kemény, DF 257822)

În acelaşi timp, vicecomite al comitatului Zărand (între 1473 şi 1497, probabil cu întreruperi)[128], respectiv castelan al cetăţii Şiria (comitatul Zărand; 1481-1484)[129].

---

[125] Acest mandat regal cheamă în judecată în faţa *voievodului şi a vicevoievodului*, iar o altă poruncă, emisă a doua zi, în data de 1493 ian. 18 (DL 30482), cheamă în judecată în faţa *voievozilor şi vicevoievozilor*, semn că demnitatea de voievod era îndeplinită deja de către succesorii săi în funcţie, Ladislau de Losonc şi Bartolomeu Drágfi. Cf. Tibor Neumann, *Bátori István politikai szerepe II. Ulászló uralkodása alatt*, „Szabolcs-szatmár-beregi Szemle", 43, 2009, nr. 1, p. 5-47 [Neumann, *Bátori István politikai szerepe*], 111, nota 188. Ultimul document emis în numele lui Bátori: 1493 ian. 14. (emit.; Slovacia., Archív mesta Košíc, Archivum secretum, Giczey Z 8, DF 271051). La data de 1493 ian. 19, Vladislav al II-lea, regele Ungariei, anunţa cele şapte scaune săseşti că l-a demis pe Ştefan Bátori din funcţiile de voievod al Transilvaniei şi de comite al secuilor şi că în locul său i-a numit pe Ladislau de Losonc şi Bartolomeu Drágfi (SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Urk. nr. II/521, DF 245165; SJAN Cluj, DF 247418, documentul publicat la Jakó, *Despre numirea voievozilor*, p. 40).

[126] Norbert C. Tóth, *Ki kicsoda az ecsedi Bátori családban*, „Szabolcs-szatmár-beregi Szemle", 43, 2009, p. 5-47 [C. Tóth, *Ki kicsoda az ecsedi Bátori családban*], p. 16-18.

[127] Se face referire la comitatul Zărand.

[128] 1473: Iván Borsa, ed., *A Justh család levéltára 1274–1525*, Magyar Országos Levéltár kiadványai, II, Forráskiadványok nr. 20, Budapesta, 1991, nr. 280 = DL 63259; 147[6?]: DF 227257; 1477: *Bánffy oklevéltár*, vol. II, p. 196 = DL 18000; 1478: DL 18012 şi 18013; 1481: DL 18464 şi 18465; 1485: DL 19048; 1487: DL 19272 şi 19273; 1495: DL 68456; 1497: DL 94610; cf. C. Tóth, *Ki kicsoda az ecsedi Bátori családban*, p. 18, nota nr. 155.

[129] 1481: **UKB**, vol. VII, p. 280; 1482: **UKB**, vol. VII, p. 330 şi DL 26432; 1484: *Zichy okmánytár*, vol. XI, p. 379, acest document îl menţionează greşit ca fiind comite al comitatului Zărand; 1499: DL 59876 şi 59881, ultimul document citat de C. Tóth, *Ki kicsoda az ecsedi Bátori családban*, p. 18, nota nr. 155.

Ioan Verbőci (*Iohannes Werbewczy*)[130], vicevoievod (1483-1484)

1483 aug. 18 (emit.; Alba Iulia, Batthyaneum, arh. privată a conventului din Cluj-Mănăştur, DF 275403 = Beke, *A kolosmonostori konvent*, nr. 256 [cu data greşită: 1483 aug. 19])

1484 ian. 6 (emit.; DL 28640)

Lazar Zsoldos din Runya/Rumince[131] (runyai Zsoldos; *Lazarus Soldos de Rwnya*), vicevoievod (1486)

1486 ian. 17 (emit.; arh. fam. Bethlen din Beclean: DL 62924)

1486 iul. 30 (Jakó, *A kolozsmonostori konvent*, vol. II, nr. 2608)[132]

Ştefan de Tileagd[133] (Telegdi; *Stephanus de Thelegd*), vicevoievod [pentru prima oară] (1487-1493, 1495-1498)

1487 iul. 19 (emit.; DL 36513)

1493 ian. 8 (emit.; SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Urk., nr. II/522, DF 245166). A se vedea şi mai jos.

Mihai Almási (*Almasy*)[134] [din Panticeu (Cseh)][135], vicevoievod (1492)

1492 mart. 28 (SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Urk., nr. II/509, DF 245153)[136]

Vicecomiţi ai secuilor:

Blasiu de Füged[137] (Fügedi; *de Fyged*), vicecomite al secuilor (1479)

[1479] sept. 4 (*Székely oklevéltár*, vol. VIII, p. 144-145)

---

[130] Numele face referire la localitatea Verbőc, comitatul Ugocea, azi Verbovec, Ucraina.

[131] Rumince (magh. Runya), comitatul Gömör, azi în Slovacia.

[132] Este amintit un mandat anterior al său.

[133] Tileagd (magh. Telegd), comitatul Bihor, azi în jud. Bihor.

[134] Almaşu (magh. Almás), comitatul Cluj, azi în jud. Cluj. *Almasy*: Jakó, *A kolozsmonostori konvent*, vol. II, nr. 2681 (1488 iun. 18).

[135] Jakó, *A kolozsmonostori konvent*, vol. II, nr. 2681 (1488 iun. 18). Panticeu (magh. Cseh, Páncélcseh), comitatul Dăbâca, azi în jud. Cluj.

[136] Citat de Tibor Neumann, *Békekötés Pozsonyban – országgyűlés Budán. A Jagelló-Habsburg kapcsolatok egy fejezete* (*1490–1492*), „Századok", 145, 2011, nr. 2, p. 323.

[137] Localitate neidentificată.

Laurenţiu Ramocsa (*Ramocza*) (1481-1485), Mihai Ramocsa (1481) şi Gheorghe Gégényi (*Gegeny*) (1481), vicecomiţii secuilor, castelani ai cetăţii Gurghiu

1481 apr. 19 (arh. or. Târgu Mureş = *Székely oklevéltár*, vol. I, p. 235)[138]; 1481 [după iun. 17] (emitenţi; SJAN Cluj, colecţia Sándor Mike, DF 253607 = Szabó, *Az Erdélyi Múzeum oklevelei*, nr. 385 = *Székely oklevéltár*, vol. I, p. 236)[139]; 1485 mai 15 (arh. fam. Kállay: DL 56190)[140]

Ioan Erdélyi din Şintereag[141] (*Iohannes Erdely de Somkerek*) vicecomite al secuilor, castelan al cetăţii Gurghiu (comitatul Turda; 1492)

1492 iun. 13 (*Székely oklevéltár*, vol. III, p. 114)

Toma Farkas din Herina[142] (*Thomas Ffarkas de Harinna*), vicecomite al secuilor, castelan al cetăţii Gurghiu (comitatul Turda; 1492-1493)

1492 iun. 13 (*Székely oklevéltár*, vol. III, p. 114)

1493 ian. 17 (emit.; arhiva din Târgu Mureş a familiei Teleki: DL 74243 = *Teleki oklevéltár*, vol. II, p. 190)[143]

Ladislau de Losonc (Losonci; *Ladislaus de Lossoncz*), voievod, comite al secuilor (1493-1494)

1493 ian. 19 (SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Urk., nr. II/521, DF 245165 = *Székely oklevéltár*, vol. III. p. 124; SJAN Cluj, DF 247418)[144]

---

[138] Ştefan Bátori, voievodul Transilvaniei, îi aminteşte pe Laurenţiu şi Mihai Ramocsa în funcţia de castelani ai Gurghiului (comitatul Turda; iar această funcţie revenea vicecomiţilor secuilor).

[139] Laurenţiu şi Mihai Ramocsa, respectiv Gheorghe Gégényi, vicecomiţi ai secuilor.

[140] Laurenţiu Ramocsa, vicecomite al secuilor şi castelan al cetăţii Gurghiu.

[141] Şintereag (magh. Somkerék), comitatul Solnocul Interior, azi în jud. Bistriţa-Năsăud.

[142] Herina (magh. Harina), comitatul Dăbâca, azi în jud. Bistriţa-Năsăud.

[143] Data care figurează în document (*feria quinta ipso die beati virginis Prisce*) este greşită, deoarece sărbătoarea martirei Sfânta *Prisca* cădea joi (*feria quinta*) doar într-un an bisect (iar 1493 nu era an bisect). Uneori însă se sărbătorea şi în data de 17 ianuarie (în loc de 18 ianuarie), ceea ce ar explica datarea de faţă; cf. *Teleki oklevéltár*, vol. II, p. 191.

[144] La data de 1493 ian. 19, Vladislav al II-lea, regele Ungariei, făcea cunoscut celor şapte scaune săseşti că l-a demis din funcţia de voievod al Transilvaniei şi comite al secuilor pe Ştefan Bátori, în locul său numindu-i pe Ladislau de Losonc şi Bartolomeu

1494 aug. 27. (emit.; DL 46273)[145]
În acelaşi timp, mare vistier regal (1492-1493)[146].

Bartolomeu Drágfi din Beltiug[147] (bélteki Drágfi, *Bartholomeus Dragfy de Belthewk*), voievod, comite al secuilor (1493-1498)

1493 ian. 19 (SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Urk., II/521, DF 245165 = *Székely oklevéltár*, vol. III, p. 124 = Jakó, *Despre numirea voievozilor*, p. 40; SJAN Cluj, DF 247418)[148]

1498 iul. 15 (§: Slovacia, Archív hlavného mesta SR Bratislavy, arh. or. Bratislava, DF 240822)[149]

În acelaşi timp, comite al comitatelor Szabolcs (1494-1497), Sătmar (1494-1498) şi Ugocea (1497-1498)[150].

Nicolae Hagymás din Beregsău[151] (berekszói Hagymás; *Nicolaus Haghmas*/*Hagmas de Berekzo*), vicevoievod [pentru prima oară] (1494, 1517-1519)

Drágfi (Jakó, *Despre numirea voievozilor*, p. 40). – Anul de emitere a unui document din 1493 ian. 7 al voievodului Ladislau de Losonc (emit.; SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Urk., nr. III/93, DF 245400, *anno LXXX^mo tertio*, *II. d. Epiph. dom.*), emis la Cluj, trebuie corectat pentru anul 1494, deoarece demnitarul la începutul anului nu era numit încă în această funcţie şi se afla încă la Buda până în 1493 ian. 15 (cf. Neumann, *Bátori István politikai szerepe*, p. 111, nota nr. 189).

[145] La data de 1494 sept. 1 nu mai era în funcţie, deoarece un document regal emis în această zi îl numeşte voievod doar pe Bartolomeu Drágfi (SJAN Cluj, DF 247424).

[146] 1492: DF 203988; 1493: DF 257835.

[147] Beltiug (Béltek), comitatul Sătmar, azi în jud. Sătmar.

[148] Primul document emis de Bartolomeu Drágfi, în calitate de voievod: 1493 mart. 8 (emit.; SJAN Braşov, colecţia Schnell nr. 3/47, DF 246778).

[149] La data de 1498 sept. 5 (DL 107119), Gheorghe de Kanizsa, banul Dalmaţiei, îl amintea pe Bartolomeu Drágfi în calitate de voievod; la data de 1498 nov. 5, Drágfi era amintit ca fost voievod (DL 71068 = István Tringli, ed., *A Perényi család levéltára 1222–1526*, A Magyar Országos Levéltár kiadványai, II, Forráskiadványok nr. 44, Budapesta, 2008 [Tringli, *Perényi*], nr. 685.

[150] Szabolcs (1494-1497: Norbert C. Tóth, ed., *Szabolcs megye hatóságának oklevelei*, vol. II, A nyíregyházi Jósa András Múzeum Kiadványai nr. 53, Budapesta-Nyíregyháza, 2002, p. 13), Sătmar (1494-1498: Ferenc Piti, Norbert C. Tóth şi Tibor Neumann, ed., *Szatmár megye hatóságának oklevelei*. *Documentele autorităţii comitatense din Sătmar*. *Documents of the Authorities of Szatmár County*, *1284–1524*, A nyíregyházi Jósa András Múzeum kiadványai nr. 65, Nyíregyháza 2010, p. 34) şi Ugocea (1497-1498: Norbert C. Tóth, ed., *Ugocsa megye hatóságának oklevelei*, *1290-1526*, A Magyar Tudományos Akadémia – Magyar Országos Levéltár Zsigmondkori Oklevéltár Kutatócsoport Kiadványa, Budapesta, 2006, p. 20).

[151] Beregsău (magh. Berekszó), comitatul Timiş, azi Beregsău Mare, jud. Timiş.

1494 ian. 11 (emit.; SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Urk., nr. III/103, DF 245410 = **Hurmuzaki**, vol. XV/1, p. 140)

1494 ian. 24 (emit.; SJAN Sibiu, Arh. or. Sibiu, Urk., nr. II/552, DF 245195)

În acelaşi timp, castelan al cetății Bran (comitatul Alba de Sus; 1493-1494: DF 246757 şi 245410). A se vedea şi mai jos.

Gheorghe de Doba[152] (Dobai; *de Doba*), vicevoievod (1494-1495)

1494 nov. 24 (SJAN Cluj, colecția Bertalan Török, DF 244554 = *Székely oklevéltár*, vol. VIII, p. 159-160 = *Történelmi Tár*, 1907, p. 104)

1495 iul. 24 (emit.; DL 29886)

Ştefan de Tileagd[153] (Telegdi; *de Thelegd*), vicevoievod [pentru a doua oară] (1487-1493, 1495-1498)

1495 nov. 2 (emit.; DL 26462)

1498 dec. 27 (emit.; SJAN Cluj, arhiva din Moreşti a fam. Kemény, DF 252680, p. 30). A se vedea şi mai sus.

Petru (comite) de Szentgyörgy şi Bazin (Szentgyörgyi, Bazini; *Petrus de Sancto Georgio et Bozin*), voievod (1498-1510) şi comite al secuilor (1498-1504, 1507-1510)[154]

1498 oct. 1 (§: arh. fam. Radvánszky: DL 84736)

1510 dec. 1 (emit.; DL 30262)[155]

În acelaşi timp, judele curții regale (1500–1517: DL 20963 şi DF 264062).

---

[152] Doba (magh. Doba), comitatul Solnocul de Mijloc, azi în jud. Sălaj. La Pall (*Voievozii*, p. 505) numele figurează în forma Gheorghe Dobai.

[153] Tileagd (magh. Telegd), comitatul Bihor, azi în jud. Bihor.

[154] A folosit titlul de comite al secuilor până în august 1504 (SJAN Bihor, Oradea, Colecția de documente foi volante, Miscellanea, 1504 aug. 11 = DF 278543; 1504 aug. 11, DL 74298), iar apoi, din nou, de la începutul anului 1507 (Slovacia., Slovenský národný archív, Arhiva regnicolară a conventului din Leles, Introductoriae et statutoriae, 1507 ian. 5 = DF 212124).

[155] Vladislav al II-lea, regele Ungariei i-a înştiințat la data de 1510 nov. 8 pe secui că l-a eliberat, la cererea acestuia, pe voievodul (şi comitele secuilor) Petru de Szentgyörgy din funcție, şi în locul său l-a numit pe de Ioan Szapolyai (Slovacia., Slovenský národný archív, arh. centrală a fam. Révay, Divers. fam. nr. 1363, DF 280508 = *Székely oklevéltár*, vol. III, p. 175-176 = Jakó, *Despre numirea voievozilor*, p. 41).

Ioan Tárcai (*Tharczay*) [din Tótselymes/Šarišské Sokolovce],[156] comite al secuilor (1504-1507)

1504 aug. 31 (Slovacia, Štátny archív v Poprade Pobočka Bardejov, arh. or. Bardejov, DF 216696; *Székely oklevéltár*, vol. VIII, p. 204-208)

1507 febr. 2 (DL 21665)[157]

Leonard Barlabási din Idrifaia[158] (hederfáji Barlabási; *Leonardus Barlabassy de Hederfaya*), vicevoievod şi vicecomite al secuilor (1501-1525)

1501 iun. 7 (emit.; DL 46555)

1525 mai 8 (emit.; DL 37024)

În acelaşi timp, comite al cetăţii Gurghiu (comitatul Turda; 1503: *A Wass család levéltára*, nr. 518; 1504: **Hurmuzaki**, vol. XV/1, p. 165).

Paul Magyi[159] (*Paulus de Magh*; *Maghy*), vicevoievod (1502-1503)

1502 ian. 9 (emit.; SJAN Braşov, colecţia Schnell nr. II/33, DF 246694 = **Hurmuzaki**, vol. XV/1, p. 157)

1503 nov. 27 (arh. fam. Perényi: DL 71084 = Tringli, *Perényi*, nr. 704)

În acelaşi timp, vicejude al curţii regale (1501-1504: Tringli, *Perényi*, nr. 699-700, 704, 715).

Benedict de Tureni[160] (Túri; *Benedictus de Thwr*), vicevoievod (1505-1507)

1505 iul. 29 (emit.; SJAN Cluj, DF 247475 = **Hurmuzaki**, vol. XV/1, p. 172 = Albert Berger, ed., *Urkunden-Regesten aus dem Archiv der Stadt Bistritz in Siebenbürgen*, *1203-1570*, red. Ernst Wagner, vol. I-II, Schriften zur Landeskunde Siebenbürgens vol. 11/I-II, Köln-Viena, 1986 [Berger, *Urkunden-Regesten*], vol. I, nr. 451)

1507 febr. 18 (emit.; SJAN Cluj, arh. fam. Suky, DF 255318 = Emil Petrichevich Horváth, ed., *A Petrichevich család történetének regesztái*, vol. I/2, A Mogorovich nemzetségbeli Petrichevich család története és oklevéltára, Pécs, 1942, p. 363-364, nr. 1920)

---

[156] Šarišské Sokolovce (magh. Tótselymes), comitatul Sáros (Šariš), azi în Slovacia.

[157] Datele extreme ale ocupării funcţiei sunt citate după András Kubinyi, *Tárcai János, az utolsó székely ispán (Genealógiai és prozopográfiai tanulmány)*, „Mediaevalia Transilvanica", 7-8, 2004, p. 117-137

[158] Idrifaia (magh. Héderfája), comitatul Târnava, azi în jud. Mureş.

[159] Numele face referire la localitatea Magy, comitatul Szabolcs, în Ungaria.

[160] Tureni (magh. Túr), comitatul Turda, azi în jud. Cluj.

Ladislau Schertinger (*Ladislaus Scherthinger*; *Cherthingher*), vicevoievod (1505-1508)

1505 iul. 29 (emit.; SJAN Cluj, DF 247475 = **Hurmuzaki**, vol. XV/1, p. 172 = Berger, *Urkunden-Regesten*, vol. I, nr. 451)

1508 mart. 31 (emit.; SJAN Cluj, arh. fam. Bethlen de Ictar, DF 255077)[161]

În acelaşi timp, castelan al cetăţii Deva (comitatul Hunedoara; 1505-1508: DF 247475 şi 255077)[162].

Ioan Szapolyai (*de Zapolya*), voievod, comite al secuilor (1510-1526)

1510 nov. 8 (Slovacia, Slovenský národný archív, arh. centrală a fam. Révay, DF 280508 = *Székely oklevéltár*, vol. III. 174, cu data greşită: 1510 nov. 10)[163]

1526 nov. 10 (Fraknói Vilmos şi Árpád Károlyi, ed., *Magyar országgyűlési emlékek. Monumenta comitialia regni Hungariae. 1526-1606*, vol. I-XII, Budapesta, 1874-1917, vol. I, p. 17-19)[164]

Leonard Barlabási, vicevoievod şi vicecomite al secuilor (1501-1525). A se vedea mai sus.

Nicolae Turóci (*Nicolaus Thwroczy*)[165], vicevoievod şi vicecomite al secuilor (1512-1517)

---

[161] Amintit, poate ulterior, ca vicevoievod şi la data de 1508 iun. 25, cf. *Rechnungen aus dem Archiv der Stadt Kronstadt*, vol. I, *Rechnungen aus 1503-1526*, Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstadt in Siebenbürgen, vol. I, Braşov, 1886, p. 187.

[162] Ladislau Schertinger e amintit şi în 1509 în funcţia de castelan, dar însemnarea ar putea să se refere la o perioadă precedentă (*Rechnungen aus dem Archiv der Stadt Hermannstadt und der Sächsischen Nation*, vol. 1, Quellen zur Geschichte Siebenbürgens aus Sächsischen Archiven, vol. I, Abteilung: Rechnungen, vol. I, Sibiu, 1880, p. 509).

[163] Înştiinţare despre numirea în funcţia de voievod şi comite al secuilor, publicată şi la Jakó, *Despre numirea voievozilor*, p. 41. Titlul de voievod îl foloseşte într-un document propriu din 1511 febr. 4 (DL 22124).

[164] Data alegerii sale ca rege. La data de 1526 nov. 11 a fost încoronat rege al Ungariei, cf. *Szerémi György*, *II. Lajos és János királyok házi káplánja emlékirata Magyarország romlásáról 1484–1583. Georgii Sirmiensis epistola de perditione regni Hungarorum*, ed. Gusztáv Wenzel, Monumenta Hungariae Historica, seria a II-a, Scriptores, vol. 1, Pest, 1857, p. 137. Foloseşte titulatura de voievod, de exemplu, şi la data de 1526 sept. 23 (emit.; SJAN Cluj = Berger, *Urkunden-Regesten*, vol. I, nr. 914), iar la data de 1526 dec. 9 Szapolyai foloseşte deja titulatura de rege, vezi SJAN Cluj, arh. or. Bistriţa, nr. 827 (Berger, *Urkunden-Regesten*, vol. I, nr. 923).

[165] Numele face referire la comitatul Turóc (Turiec), azi în Slovacia.

1512 ian. 1 (emit.; DL 30994)
1517 nov. 5 (DL 50325)
În acelaşi timp, protonotar al voievodului (1516-1517).[166]

Nicolae Hagymás din Beregsău, vicevoievod [pentru a doua oară] (1494, 1517-1519) şi vicecomite al secuilor (1517-1519)
1517 apr. 23 (emit.; Alba Iulia, Batthyaneum, arh. privată a conventului din Cluj-Mănăştur, DF 275319 = Beke, *A kolosmonostori konvent*, nr. 367 = *Történelmi Tár*, 1897, p. 748)
1519 mart. 25 (emit.; DL 47288). A se vedea şi mai sus.

Ştefan "Szaniszlófi" Bátori[167] [din Şimleu Silvaniei][168] (somlyói Szaniszlófi Bátori; *Stephanus Zanyzloffy de Bathor*), vicevoievod şi vicecomite al secuilor (1521-1522)
1521 iun. 5 (emit.; DL 47427)
1522 nov. 28 (DL 27817 = *Bánffy oklevéltár*, vol. II, p. 513 = Jakó, *A kolozsmonostori konvent*, vol. II, nr. 3882)

Ştefan Tomori din Ciuci[169] (csúcsi Tomori; *Stephanus Thomory de Chwch*), vicevoievod şi vicecomite al secuilor (1523-1525, 1528-1529)
1523 mart. 5 (emit.; DF 246601, SJAN Braşov, colecţia Fronius nr. I/165 = **Hurmuzaki**, vol. XV/1, p. 264, publicat cu data greşită: 1523 mart. 12)
1525 oct. 11 (emit.; SJAN Cluj, arh. fam. Suky, DF 255232)[170]

---

[166] Jakó, *Organizaţia cancelariei voevodale*, p. 117-119; György Bónis, *A jogtudó értelmiség a Mohács előtti Magyarországon*, Budapesta, 1971, p. 341-342.
[167] Face parte din ramura familiei Bátori din Şimleu Silvaniei.
[168] Şimleu Silvaniei (magh. Somlyó), comitatul Crasna, azi în jud. Sălaj.
[169] Ciuci (magh. Csúcs), comitatul Alba, azi Stâna de Mureş, în jud. Alba.
[170] Ultima cifră a anului de emitere a unui document al vicevoievodului Tomori este acoperită de sigiliu: 152[?] febr. 23 (emit.; SJAN Cluj, arh. fam. Bálintitt, DF 244422, *in profesto Mathie ap.*). Anul de emitere a unui alt document (emit.; SJAN Braşov, colecţia Fronius nr. I/158, DF 246594, *in crast. Mich. arch.*) este nesigur, dar trebuie probabil interpretat ca fiind 1523. Îi mulţumesc lui Norbert C. Tóth (Magyar Medievisztikai Kutatócsoport, Budapesta), pentru că mi-a atras atenţia asupra acestor detalii. – La data de 1525 nov. 17, într-o declaraţie făcută în faţa conventului din Cluj-Mănăştur, Ştefan Tomori încă mai este amintit ca vicevoievod al Transilvaniei şi vicecomite al secuilor (Jakó, *A kolozsmonostori konvent*, vol. II, nr. 4128). Amintit ca vicevoievod şi în 1528-1529: *Rechnungen aus dem Archiv der Stadt Kronstadt*, vol. II, *Rechnungen aus 1526-1540*, Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstadt in Siebenbürgen, vol. II, Braşov, 1889, p. 122; Szabó, *Az Erdélyi Múzeum oklevelei*, nr. 520 (citat de: Jakó, *A kolozsmonostori konvent*, vol. I, p. 75, nota nr. 359).

ARCHONTOLOGY OF THE VOIVODES OF TRANSYLVANIA (1458–1526). ADDITIONS AND CLARIFICATIONS

Abstract

The voivodes of Transylvania were high dignitaries appointed by the kings of Hungary to the head of the province in the Middle Ages. For the period 1458–1526 no complete archontologies exist referring to the voivodes of Transylvania and their deputies, the vice-voivodes. The most important sources of the hereby published list are the documents issued by the voivodes and vice-voivodes themselves as well as the lists of dignitaries included at the end of the charters of royal grants. The exact date of appointments (and withdrawals) are usually not known because in medieval Hungary such appointments were made orally, and only occasionally were documents issued to notify those concerned about the changes effected and order loyalty towards the new official. From 1463 on, the voivodes of Transylvania also held the office of comes of the Szeklers; only two exceptions can be recorded: an official different from the voivode was appointed for this latter office in 1467, for a short period, and then again between 1504 and 1507. In a few cases, however, even after 1463, we can find that the person of the vice-comes of the Szeklers was not identical with the vice-voivode. Such vice-comites are included in this present list. Besides the names, the intervals of office-holdings and the date of the quoted sources the present archontology contains data referring to any simultaneous office-holding of a dignitary.

Keywords: Transylvania, voivode, vice-voivode, comes of the Szeklers, archontology.